

1618

Норвегия
и
ирибурз

$$\frac{2(045)}{u-15}$$

03 AUG 2009

ՆՈՐ-ՈՒԽՏ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

«Նկար, որդեակք իմ
«Եւ լուսարուք ինձ
«Եւ զերկիւղ Տեառն
«Ուսուցից ձեզ»
Ս ա զ մ ո ս

Ե. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա շ խ ա տ ա ս / Կ Ե Կ

ՍԱՀԱԿ ԶԱՀ. ՍԱՀԱԿՅԱՆՑ

(Միտքան Մոզնոյ Ա. Գէորգ եկեղեցւոյ)։

Նիւթի մշակութիւնը տարած է առանձին—«Դասադիրք կրօնի»
ուղեցոյց հայ կրօնուսույցների համար։

(250) 2(075)
21-Ս Ս-15

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս
Տպարան Տ. Մ. Ռօտինեանցի
1904

Համար 5958
Հովան Զաքարյան
Փոփոխած

ՆՈՐ-ՈՒՆՏ

ՄՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

«Նկարք որդեակը իմ
«Նւ լուարուք ինձ
«Նւ զերկիւղ Տեառն
«Ուսուցից ձեզ»
Սաղմոս

Շեքսպիրի Շահագույշ
Ե. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. 2 խառնուրդ

ՍԱՀԱԿ ԲԱՀ. ՍԱՀԱԿԵԱՆՅՑ

(Միաբան Մոզնոյ Ա. Գէորգ եկեղեցւոյ).

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОССТАНОВЛЕНИЯ
Академии Наук
СССР

Նիւթի մշակութիւնը տպուած է առանձին—«Դասագիրք կրօնի»
ուղեցոյց հայ կրօնուսույցների համար:

Библиограф. М. М. Потанин
Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Տպարան Տ. Մ. Ռաֆինեանցի
1904

1904

05 FEB 2014

1618

Дозволено цензурою. Тифлиси, 27 февраля 1904 г.

57016-66

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՉԻ Ա.

Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց, Ժայ-
րագոյն Պատրիարքի Համազգական Նախամեծար
Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր Աթո-
ռոյ Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի.

ՀՐԱՄԱՆԱԽ

Տ. Տ. ՄԱԿԱՐԱՅ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ընթերցեալ զալս զրքոյի, չգտի ի սմին հակառակ ինչ,
ուստի թուլատրի տպագրութիւնն սորա. 9 մարտի 1891
ամի ի Ս. Էջմիածին:

Նախագ. Տպար. Ժող. Արիստակէս Եպիսկոպոս:

I

1.

ՍՈՒՐԲ ԿՈՅՍ ՄԱՐԻԱՄԻ ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՒ ՏԱՃԱՐԻՆ
ԸՆԾԱՑՈՒԻԼԸ

Քանանացւոց աշխարհում, Յուդայի երկրում
մի քաղաք կար՝ անունը Նազարէթ: Այդ քաղա-
քում ապրում էր մի բարեպաշտ մարդ Յովակիմ
անունով՝ իւր Աննա կնոջ հետ: Սրանք որդի
չունէին, դրա համար շատ էին տխրում և Աստը-
ծուն ամեն օր աղօթում էին, որ իրանց մի զա-
ւակ պարգեւէ: Մի անգամ էլ աղօթելիս խոստա-
ցան, որ եթէ Աստուած իրանց խնդիրը լսէ և
մի որդի պարգեւէ, Աստծուն կրնձայեն: Աստուած
լսեց բարեպաշտ ծնողների աղօթքը և մի աղջիկ
պարգեւեց նրանց, որի անունը Մարիամ դրին:
Երբ աղջիկը մեծացաւ, երեք տարեկան դարձաւ,
Յովակիմն ու Աննան, ինչպէս խոստացել էին,
իրանց զաւակին տաճար տարան և ընծայեցին
Աստծուն: Մարիամը մնաց տաճարում. բահնա-
յապետը նրա ուսուցիչն էր — սովորեցնում էր նրան,
թէ Աստծուն ինչպէս պէտք է ծառայել: Մա-

ընամը մնաց տաճարում մինչև 14 տարեկան դառնալը: Նա այնտեղ պարապում էր աղօթքով և սուրբ գիրք կարդալով:

Մի առ ժամանակից ետոյ քահանաները Մարիամին յանձնեցին իւր ազգական Նազարէթցի ծերունի Յովսէփին, որի մօտ և ապրում էր: Յովսէփը արհեստով հիւսն էր:

Սուրբ Կոյս Մարիամի ծննդեան տօնը կատարում ենք քեզս. 8-ին, իսկ Տաճարին ընծայուիլը նոյեմբ. 21-ին:

2.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Ը

Ս. Աւետուամն: Աստուած Դաբբիէլ հրեշտակին ուղարկեց Նազարէթ քաղաքը, մի կուսի մօտ, որ նշանուած էր Յովսէփի հետ՝ Դաւթի տանից և այն կուսի անունն էր Մարիամ:

Հրեշտակն եկաւ նրա մօտ և ասաց. «Ուրախացիր, Աստուած քեզ հետ է»: Երբ Մարիամը հրեշտակին տեսաւ, շփոթուեց և մտածում էր, թէ ինչ կնշանակէ այս ողջոյնը: Հրեշտակն ասաց նրան. «Մի վախենար, Մարիամ, որովհետեւ Աստուածանից չնորհ գտար. դու մի որդի կծնես ու նրան Յիսուս կանուանես: Նա մեծ կլինի և

Քարձրելոյ որդի կկոչուի. Տէր Աստուածը նրա հայր Դաւթի աթոռը նրան կտայ և նրա թագաւորութիւնը վերջ չի ունենայ»:

Մարիամը պատասխանեց. «Ես Աստուաղախինն եմ, թող քո խօսքի համաձայն կատարուի»: Հրեշտակը հեռացաւ նրանից:

Բ. Ծնունդ: Յիսուսի ծննդեան ժամանակ Քանանը գտնվում էր հռովմայեցւոյ իշխանութեան տակ: Այդ երկրում բնակւում էին հրէաները, որոնք հարկատու էին հռովմայեցւոյ: Կայսրը Օգոստոսն էր, որ իւր կողմից Քանանում կառավարիչ էր նշանակել Պոնտացի Պիղատոսին: Այդ օրերում Օգոստոս կայսրից հրաման դուրս եկաւ՝ որ իւր տէրութեանը մէջ եղող բոլոր մարդկանցը համարեն, որպէսզի հարկը կանոնաւոր հաւաքեն և մէկ էլ իմանան թէ քանի զինուոր պիտի առնեն: Սրա համար առնեքը գնում էին իրանց հայրենի քաղաքը՝ ցուցակի մէջ գրուելու համար:

Յովսէփն էլ վերկացաւ և Նազարէթից գնաց Յուդայի երկիրը՝ Դաւթի քաղաքը՝ Բեթղեհէմ, որովհետեւ նա այնտեղացի էր, որպէսզի Մարիամի հետ իւր անունը գրել տայ ցուցակի մէջ:

Երբ Բեթղեհէմ հասան, գիշեր էր: Մարիամը մի որդի ունեցաւ. պատեց խանձարուրով և զրաւ մսուրի մէջ, որովհետեւ այն այրի մէջ ուրիշ տեղ չկար:

Այն երկրում հովիւները զիշեր ժամանակը դրսումն էին արածացնում իրանց ոչխարները։ Յանկարծ հրեշտակը երեւոյց նրանց։ Այս բանից շատ վախեցան նրանք։ Այն ժամանակ հրեշտակն ասաց նրանց. «Մի վախենաք, ես ձեզ և բոլոր ժողովրդեան մեծ ուրախութիւն եմ աւետում, որովհետեւ այսօր ծնաւ ձեզ համար Փրկիչ՝ Դաւթի քաղաքում, Բեթղեհէմում։ Այս բանը թող ձեզ նշան լինի — զուր կգտնէք մանկանը խանձարուրի մէջ պատած և մտրում դրած»։ Յանկարծ օդը լցուեց հրեշտակներով, որոնք Աստուծուն օրհնում էին և ասում. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն» — փառք Աստուծուն երկնքումը, այսուհետեւ երկրիս վրայ խաղաղութիւն և մարդկանց մէջ ուրախութիւն պէտք է լինի։

Երբ հրեշտակը նրանցից հեռացաւ և դէպի երկինք վերացաւ, հովիւներն ասացին միմեանց. «Եկէք գնանք մինչև Բեթղեհէմ և տեսնենք, թէ սա ինչ բան է, որ Աստուած մեզ ցոյց տուաւ»։ Նրանք շտապով եկան և գտան Մարիամին, Յովսէփին և մսուրի մէջ դրած մանկանը։ Տեսնելուց ետոյ վերադարձան և փառաբանում էին Աստուծուն իրանց լսած ու տեսած բոլոր բաների համար և տարածում էին ամեն տեղ ինչ որ ասուել էր մանկան մասին։

Մարիամն այս բոլոր բաները պահում էր

իւր մտքումը։ Ութն օրից ետոյ, հրէաների սովորութեան համաձայն, մանկանը թլփատեցին և անունը դրին Յիսուս, ինչպէս ասել էր հրեշտակը։

Յիսուսի ծննդեան տօնը կատարում ենք Յունուարի 6-ին, իսկ թլփատութիւնը կամ անուանակոչութիւնը 13-ին։

3.

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄՈԳԵՐԸ ԵՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԵԳԻՊՏՈՍ ՓԱԽՉԵԼԸ

Ա. Օգոստոս կայսրի ժամանակ Քանանը կոչում էր Պաղեստինէ և բաժանուած էր չորս մասի — 1. Յուդայի երկիր կամ Հրէաստան, 2. Սամարիա, 3. Գալիլիա, 4. Պէրէա կամ Յանկոյս Յորդանանի։ Հրէաստանի և Գալիլիայի կառավարիչները հրէաների թագաւորական տանից էին և կոչում էին թագաւորներ։ Այդ ժամանակ Հրէաստանի թագաւորն էր Հերոդէսը, որի օրով Յիսուսը ծնաւ Բեթղեհէմ քաղաքում։ Այդ միջոցին արեւելքից երեք մոզեր՝ իմաստուններ եկան Երուսաղէմ մեծ բազմութիւնով և հարցնում էին, թէ ո՞ւր է հրէից նորածին թագաւորը, որովհետեւ մենք տեսանք նրա աստղն արեւելքում և եկանք երկրպագութիւն տալու։

Հերոդէսն այս բանը լսելուն պէս՝ վախեց,

նրա հետ էլ բոլոր երուսաղէմացիները — կարծում էին թէ պատերազմի են եկել: Ուստի ժողովել տուաւ բոլոր քահանայապետներին և ժողովրդի ղալիւններին ու հարցնում էր նրանց, թէ ո՞րտեղ պէտք է ծնի Քրիստոսը: Նրանք պատասխանեցին. «Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում, որովհետեւ մարգարէներն այսպէս են գրել»:

Այն ժամանակ Հերովդէսը մոգերին թագուն կանչեց և աստղի երևալու ժամանակն ստոյգ իմանալով նրանցից՝ խորամանկութեամբ ասաց. «Քնացէք Բեթղեհէմ և մանկան մասին ճիշտն իմացէք և երբ նրան գտնէք, ինձ էլ իմաց տուէք, որ ես էլ գամ և երկրպագութիւն տամ նրան»:

Մոգերը գնացին: Եւ ահա այն աստղը, որին նրանք արեւելքում տեսել էին, առաջնորդեց նրանց և եկաւ կանգնեց այն տան վրայ, ուր մանուկն էր: Նրանք շափից դուրս ուրախացան. ներս մտան տուն և գտան մանկանը իւր մայր Մարիամի հետ. երկրպագութիւն տուին և իրանց հետ բերած գանձերը ընծայ տուին — ոսկի, կնտրուկ և զմուռս:

Աստուած իմանալով Հերովդէսի միտքը, երազում հրամայեց մոգերին, որ միևնոյն ճանապարհով չվերադառնան, ուստի ուրիշ տեղով գնացին իրանց երկիրը:

Բ. Երբ մոգերն այնտեղից գնացին, ահա Աստու հրեշտակը Յովսէփին երազում երևեցաւ

և ասաց. «Վեր կաց, ա՛ռ մանկանն ու նրա մօրը. փախիր Եգիպտոս և կ'աց այնտեղ մինչև ես քեզ կ'ասեմ, որովհետեւ Հերովդէսը որոնում է մանկանը և կ'ամենում է սպանել նրան: Յովսէփը վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը և գիշերով փախաւ Եգիպտոս:

Հերովդէսը երբ տեսաւ, որ մոգերն իրան խաբեցին, խիստ բարկացաւ, ուստի դահիճներ ուղարկեց և կոտորել տուաւ Բեթղեհէմի ու նրա շրջակայքի բոլոր մանուկներին՝ երկու տարեկանից սկսած՝ մոգերի որոշած ժամանակի համաձայն:

Հերովդէսի մահուանից ետոյ Աստծու հրեշտակը երևեցաւ Յովսէփին Եգիպտոսում և ասաց. «Վեր կաց, ա՛ռ մանկանն ու նրա մօրը և գնա Խալայէի երկիրը, որովհետեւ մեռան նրանք, որոնք մանկան կեանքի ետեիցն էին ընկած»: Նա էլ վեր կացաւ. առաւ մանկանն ու նրա մօրը և եկաւ Խալայէի կամ Պաղեստինէ երկիրն ու բնակուեց Նազարէթ քաղաքում:

4.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՏԱՃԱՐ ՏԱՆՈՒԻԼԸ, ՍԻՄԷՕՆ ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԱԼԸ
ԵՒ ԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒՀԻՆ

Մովսէսի օրէնքի համաձայն՝ քառասուն օրէց
ետոյ, եթէ երեխան արու էր և անդրանիկ,
ծնողները տանում էին Երուսաղէմ, նուիրում
տաճարին և ապա զոհով ետ էին առնում: Հա-
րուստները բերում էին զառը, իսկ աղքատները՝
մի զոյգ աղանի:

Յիսուսի ծնողները աղքատ էին, ուստի մի
զոյգ աղանի տարան:

Այդ միևնույն ժամանակ Երուսաղէմում բնակ-
ւում էր մի մարդ, որի անունն էր Սիմէօն: Այս
մարդն արդար էր և սպասում էր Մեսսիայի գա-
լուն: Նա Սուրբ Հոգուց իրաւունք ունէր կենդա-
նի մնալ մինչև այդ օրը: Երբ Յիսուսին տաճար
բերին, Սիմէօնը հոգևով իմացաւ, դուրս գնաց,
Յիսուսին գրկեց, օրհնեց և ասաց. «Տէր, այժմ
առ իմ հոգին, որովհետեւ ես տեսայ Փրկիչը, որին
դու պատրաստել ես բոլոր ազգերի համար. ես
տեսայ այն լոյսը, որ պիտի լուսաւորէ հեթա-
նոսներին: Ծնողները զարմանում էին ծերունու
խօսքերի վրայ: Սիմէօնն օրհնեց նրան և նրա
մայր Մարիամին ու ասաց. «Սա Իսրայէլի մէջ
շատերի համար ընկնելու և կանգնելու պատճառ

կլինի. քո սիրտն էլ սրա պատճառով սրի
կանցնի:

Այնտեղ էր և Աննա մարգարէուհին, որ 84
տարեկան մի այրի կին էր. տաճարիցը երբէք
չէր հեռացել. իւր օրերը ծոմով և աղօթքով էր
անց կացնում ու գիշեր ցերեկ ծառայում էր
Աստծուն: Երբ սա Յիսուս մանկանը տեսաւ,
վեր կացաւ, գոհացաւ Աստուածանից և պատ-
մում էր Մեսիային սպասողներին, թէ Յիսուսը
մարգարէների խոստացած Փրկիչն է:

Այդ օրը տօն է: Տօնի անունն է Տեսանընդառաջ.
տօնում ենք փետրուարի 14-ին:

5.

ՏԱՄՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍԸ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Մանուկը հասակով մեծանում էր ու զօրա-
նում իմաստութիւնով — Աստուծու շնորհքը նրա
վրայ էր: Նրա ծնողներն ամենայն տարի Զատիկի
տօնին Երուսաղէմ ուխտ էին գնում: Երբ Յի-
սուսը 12 տարեկան դարձաւ, նրան էլ հետները
Երուսաղէմ տարան: Տօնի օրերն անցնելուց ետոյ՝
ծնողները վերադարձան, իսկ Յիսուսը մնաց
Երուսաղէմում: Այս բանը չիմացան Յովսէփն ու
Մարիամը:

Կարծելով թէ նա ուղեկիցներէ հետ զնացած կլինի՝ մի օրուայ ճանապարհ ետ եկան և որոնում էին ազգականների ու ծանօթների մէջ։ Բայց երբ չգտան, նորից զարձան երուսաղէմ։

Երեք օր որոնելուց ետոյ, գտան տաճարում հրէաների վարդապետների մէջ նստած, ուր լսում էր նրանց և հարցեր էր առաջարկում։ Բոլոր լսողները զարմանում էին նրա իմաստուն պատասխանների վրայ։

Երբ ծնողները տեսան նրան, զարմացան. Մայրն ասաց. «Ո՛րդեակ, այդ ինչ արիւր մեզ, հայրդ և ես որոնում էինք քեզ»։ Նա պատասխանեց և ասաց. «Մի՞թէ չգիտէք, որ ես իմ հօր տանը պէտք է լինեմ»։ Այս խօսքերը ոչ որ չհասկացաւ։

Յիսուսը նրանց հետ նազարէթ զարձաւ և հնազանդ էր ծնողացը։ Մայրն այս բոլոր բաները պահում էր մտքումը։

6.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Ա. Աւետումն։ Հրէից Հերովդէս թագաւորի օրերում մի քահանայ էր ապրում՝ անունը Ջաքարիա։ Նրա կնոջ անունը Եղիսաբէթ էր։ Երկուսն էլ արդար էին և Աստծու բոլոր պա-

տուիրանները ճշտութեամբ էին կատարում։ Նրանք զաւակ չունէին. երկուսն էլ ծերացած էին։

Մի անգամ, երբ քահանայական պարտքը կատարելու հերթը Ջաքարիային հասաւ, Աստծու տաճարը մտաւ խնկարկելու համար։ Ժողովուրդը դուրսն աղօթում էր։ Խնկարկելու ժամանակ Աստծու հրեշտակը երևաց Ջաքարիային և նա խիստ վախեցաւ։

Հրեշտակն ասաց. «Մի վախենար, Ջաքարիա, քո աղօթքը լսելի եղաւ. Եղիսաբէթ կինդ մի որդի կունենայ և նրա անունը Յովհաննէս կդնես։ Քեզ հետ շատերը կուրախանան նրա ծննդեան վրայ. Աստծու առաջ մեծ կլինի և խրայելի որդկերանցը կքարոզէ ու շատերին դէպի ճմարիտ Աստուածը կղարձնէ — նա առաջուց Եղիայի նման Աստծու համար ժողովուրդ կպատրաստէ»։

Ջաքարիան պատասխանեց հրեշտակին. «Ի՞նչով պիտի իմանամ ես այդ բանը, որովհետեւ ես էլ, կինս էլ ծերացած ենք»։ Հրեշտակը պատասխանեց. «Ես Գաբրիէլն եմ, որ կանգնում եմ Աստծու առաջ. ես ուղարկուած եմ քեզ հետ խօսելու և աւետելու։ Բայց որ դու չհաւատացիր, իբրեւ պատիժ, համբ կմնաս մինչև այն օրը, երբ այս բոլորը կկատարուի։

Ժողովուրդն սպասում էր Ջաքարիային և զարմանում, որ նա տաճարում այդքան ուշացաւ։

Երբ տաճարից դուրս եկաւ, այլեւ չէր կարողանում խօսել: Նրանք իսկոյն հասկացան, որ այնտեղ մի բան է պատահել. Զաքարիան նշաններով էր խօսում ժողովրդի հետ և մնաց պապանձուած: Հերթակալութիւնն աւարտելուց, ետոյ, վերադարձաւ տուն:

Բ. Ծնունդ: Ժամանակը լրացաւ և Եղիսաբէթը մի որդի ունեցաւ: Երբ նրա դրացիները և ազգականները լսեցին, որ Աստուած մեծ ողորմութիւն է արել, շատ ուրախացան: Եօթն օրից ետոյ պէտք է մանկանը թլփատէին: Նրա անունը կամենում էին Զաքարիա դնել, բայց մայրն արգելում էր և ասում, թէ նրա անունը Յովհաննէս պէտք է լինի, Բարեկամները պատասխանեցին նրան. «Քո ազգականների մէջ ոչ որ այդպիսի անուն չունի»: Վերջն ամենքը հօրն ականարկեցին, թէ նա ինչ անուն կտայ:

Զաքարիան մի տախտակ պահանջեց և նրա վրայ գրեց. «Յովհաննէս է նրա անունը»: Իսկոյն լեզուն բացուեց, խօսում և օրհնում էր Աստուծուն: Ամենքն էլ զարմանում էին այս բանի վրայ և ասում. «Ի՞նչ պէտք է լինի այս մանուկը»:

Զաքարիան հոգւով Սրբով լցուեց. մարգարէացաւ և ասաց. «Օրհնեալ է Իսրայէլի տէր Աստուածը. նա այցելեց մեզ և իւր ժողովրդեան համար փրկութիւն պատրաստեց: Իսկ դու, մանուկ, Բարձրելոյ մարգարէ կլինիս: Տիրոջ առ-

ջից կգնաս և նրա ճանապարհը կպատրաստես»:

Մանուկն աճում էր և հոգւով զօրանում: Յովհաննէսի ծնողները վաղ մեռան—մնաց որբ: Փոքր հասակից նա ապրում էր Յուդայի անապատում և շատ պարզ կեանք էր վարում: Ուտում էր մարախ և վայրենի մեղր. հագուստը ուղտի բրդից էր, իսկ գոտիկը՝ կաշուից:

7.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍՆ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ Ե ՔԱՐՈՋՈՒՄ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒՄ

Երբ Յովհաննէսը 30 տարեկան դարձաւ, Աստուած նրան մարգարէ նշանակեց և ուղարկեց Յորդանանի կողմերը քարոզելու: Այդ ժամանակ Հռովմի կայսրն էր Տիբերիոս, իսկ Պոնտացի Պիլատոսը կառավարիչ էր Պաղեստինում: Նոր մարգարէն այս մասին էր քարոզում. «Ապաշխարեցէք, զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից»:

Յովհաննէսի մօտ շատ մարդիկ էին գալիս մկրտուելու, որովհետեւ վաղուց մարգարէ չէր երևացել: Նրա մօտ էին դնում երուսաղէմացիները, Հրէաստանի բոլոր ժողովուրդը, Յորդանանի կողմերից և խոստովանում էին իրանց մեղքերը ու մկրտում նրանից:

Սաղուկեցիներին և փարիսեցիներին ևս չատերը եկան նրա մկրտութիւնը տեսնելու: Նրանք չէին եկել մարգարէից խրատ լսելու — փարիսեցիները պարծենում էին, որ իրանք օրէնքը ամբողջովին կատարում են, ուստի և արքայութեան ժառանգ են, իսկ սաղուկեցիները չէին հաւատում յարութեան: Այս պատճառով Յովհաննէսը յարձակուեց նրանց վրայ և ասաց. «Իժի ծնունդներ, ձեզ ո՞վ ցոյց տուաւ որ փախչէք Աստծու բարկութիւնից» — ես ասում եմ ձեզ — ապաշխարեցէք այսուհետեւ: Դուք մի ասէք, թէ մենք հայր Աբրահամ ունինք. ես ասում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քարերիցն էլ Աբրահամի որդիք յարուցանել: Արդէն կացինը ծառի արմատին է դրած. այն ծառը, որ բարի պտուղ չի բերի, կկտրուի և կրակը կձգուի»:

Մաքսաւորներն ևս եկան Յովհաննէսի մօտ մկրտուելու: Նրանք ասում էին. «Ի՞նչ պէտք է անենք, վաճառեա՞նք: Յովհաննէսը պատասխանեց. «Օրէնքով սահմանածից աւելի մի պահանջէք»: Զինուորները ևս հարցնում էին. «Հապա մենք ի՞նչ անենք»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց. «Ոչ ոքի մի հարստահարէք. ձեր թոշակովը բաւականացէք»: Ժողովուրդը ևս հարցնում էր և ասում. «Մենք ի՞նչ անենք»: Ով երկու հանդերձ ունի, թող մինը չունեցողին տայ, ով աւե-

լորդ կերակուր ունի, թող նոյնպէս վարուի», ասում էր Յովհաննէսը:

Այսպիսի իմաստուն խրատների համար ժողովուրդը մտածում էր, թէ մի գուցէ սա լինի Քրիստոսը՝ խոստացեալ Մեսսիան: Բայց Յովհաննէսը խոնարհ կերպով պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ ջրով եմ մկրտում, բայց ինձնից ետոյ կգայ ամենից զօրէղը, որի ծառան լինելու արժանի չեմ, նա ձեզ կմկրտէ հոգևով Սրբով ու կրակով: Նա հեծանոցը ձեռին ունի բռնած, կալը կտրէ, ցորէնը կհաւարէ շտեմարանում, իսկ յարդն անհանգչելի կրակով կայրէ»:

II.

8.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ Յիսուսը 30 տարեկան դարձաւ, Գալիլիայից Յովհաննէսի մօտ եկաւ մկրտուելու համար, բայց Յովհաննէսն արգելեց նրան և ասաց. «Ես պէտք է քեզնից մկրտուեմ. դո՞ւ ես ինձ մօտ գալիս»: Յիսուսը պատասխանեց նրան և ասաց. «Մկրտի՛ր ինձ, որովհետեւ դու ինձնից մեծ ես տարիքով, արգարութիւնը այսպէս պիտի կա-

տարենք»։ Այս խօսքերից ետոյ Յովհաննէսն մկրրտեց Յիսուսին։

Մկրտութիւնից ետոյ՝ Յիսուս ջրից դուրս եկաւ և ահա երկինքը բացուեց և Յովհաննէսը տեսաւ, որ հոգին սուրբն աղանու կերպարանքով վայր էր իջնում նրա վրայ, իսկ երկինքից ձայն էր գալիս, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որին ես հաւանեցի»։

9.

ՅԻՍՈՒՍ ԸՆՏՐՈՒՄ Է ՍԻՄՕՆԻՆ ԵՒ ՆԲԱ. ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ
ՍՈՒԱՔԵՍԱՆԵՐ

Մկրտութիւնից ետոյ Յիսուս գնաց անապատ և 40 օր աղօթք անելով և ծոմ պահելով պատրաստուեց իւր կատարելիք մեծ գործի համար։ Սրանից ետոյ Դալիլիա եկաւ և այնտեղ քարոզում էր երկնից արքայութեան աւետարանն ու ասում. «Փամանակը լրացել է, Աստծու արքայութիւնը մօտեցել է, ապաշխարեցէ՛ք և հաւատացէ՛ք աւետարանին»։ Փողովուրդը հաւաքուած էր նրա շուրջը՝ Աստծու խօսքը լսելու համար։ Նա եկաւ Գեննեսարէթի լճակի ափը և տեսաւ երկու նաւակներ ծովի մօտ կանգնած։ Դրանք ձկնորսներ էին, որոնք դուրս էին եկել ծովափը և իրանց ուռկաններն էին լուանում։

Յիսուս մտաւ նաւերից մինի մէջ, որ Սիմօնին էր պատկանում և խնդրեց նրան ցամաքից փոքր ինչ հեռացնել։ Յիսուս նստեց նաւակի մէջ և ծովի վրայից քարոզում էր ժողովրդին։

Երբ բարոզը վերջացրեց, ասաց Սիմօնին և նրա եղբայր Անդրէասին. «Նաւակը ծովի խորը տար և ուռկանը ձգիր»։ Սիմօնը պատասխանեց և ասաց. «Տէր, ամբողջ գիշերն աշխատել ենք և ոչինչ չենք բռնել, բայց քո խօսքի համար ուռկանը կձգենք»։ Եւ երբ նրանք այս արին, ուռկանը ձկնով լցուեց՝ այնպէս որ քիչ մնաց պատառէր։ Նրանք նշան տուին միւս նաւի մէջ եղողներին, որ գան և իրանց օգնեն ուռկանը դուրս քաշելու։ Եկան և երկու նաւերն էլ ընկղմեցին չափ ձկնով լցրին։

Երբ Սիմօնն այս բանն տեսաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ ու ասաց. «Ինձնից հեռու կաց, Տէր, վասնզի ես մեղաւոր մարդ եմ»։ Ահը պատեց նրան. նոյնպէս նրա մօտ եղողներին, այն է Անդրէասին և Զեբեթիայի երկու որդւոցը՝ Յակովբոսին և Յովհաննէսին, որոնք Սիմօնի ընկերներն էին։ Յիսուս ասաց Սիմօնին. «Մի վազե՛րներն էին։ Յիսուս ասաց Սիմօնին. «Մի վախենար, դու այսուհետեւ մարդիկ որսող կլինիս»։

Նրանք ափը հանեցին նաւերը, թողին իրանց գործիները և գնացին Յիսուսի հետ։

ՅԻՍՈՒՍ ԿԱՆՉՈՒՄ Է ՄԱՏԹԷՈՍԻՆ

Յիսուս մի մաքսաւոր տեսաւ՝ Մատթէոս անունով, որ նստած էր մաքսատանը և ասաց նրան. «Հետեիր ինձ»: Նա էլ վեր կացաւ և զնաց Յիսուսի ետեից և դարձաւ նրա աշակերտ:

Մի անգամ, երբ Յիսուս Մատթէոսի տանը հացի էր, եկան այնտեղ շատ մաքսաւորներ ու մեղաւորներ և նստեցին Յիսուսի ու նրա աշակերտների հետ: Երբ այս բանը տեսան փարիսեցիները, ասացին աշակերտներին. «Ի՞նչու է ձեր վարդապետը մաքսաւորների հետ ուտում»: Երբ Յիսուս այս բանը լսեց, ասաց նրանց. «Առողջները բժշկի կարօտութիւն չունին, այլ հիւանդները. ես չեմ եկել արդարներին կանչելու, այլ մեղաւորներին»:

Յիսուս բացի սրանցից ընտրեց եօթն հոգի ևս և նրանց անուանեց առաքեալներ — նրանց անուններն են — 6. Փիլիպպոս, 7. Բարթոլոմէոս, 8. Թովմաս, 9. Յակովբոս Ալփեայ, 10. Սիմօն նախանձայոյզ, 11. Յուդա Յակովբեան և 12. Յուդա Սկարիօտացի.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ

Յիսուսի մօտ մանուկներ բերին, որպէսզի ձեռը նրանց վրայ դնէ և աղօթէ, իսկ աշակերտներն արգելում էին բերողներին և յանդիմանում: Յիսուս, երբ այս բանը տեսաւ, բարկացաւ և ասաց. «Թողէ՛ք մանուկներին և մի՛ արգելէ՛ք զրանց ինձ մօտ գալու, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնն այդպիսիներին է պատկանում: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ով Աստծու արքայութիւնն ինչպէս երեխայ չի ընդունի, չի կարող այնտեղ մտնել»: Յիսուս գրկեց նրանց, ձեռը զլիններին դրաւ և օրհնեց:

ԱՇՏԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ՎԻՃՈՒՄ ԵՆ, ԹԷ Ո՞Վ Է ՄԵԾ ԵՐԿՆՔԻ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Երկնքի արքայութեան մէջ ո՞վ է մեզանից մեծը»: Այս խնդրի մասին ճանապարհին շարունակ վիճում էին միմեանց հետ: Յիսուս իմանալով նրանց միտքը, մի մանուկ կանչեց, կանգնալով նրանց միտքը, մի մանուկ կանչեց, կանգնացրեց աշակերտների առաջ և ասաց. «Ճշմա-

ըիտն եմ ասում ձեզ, մինչև սրանց նման մանուկներ չդառնաք, չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել: Արդ՝ ով իւր անձը կխոնարհեցնէ այս մանկան նման, նա մեծ կլինի երկրների արքայութեան մէջ: Ով մի այդպիսի մանուկ կընդունի իմ անունով, կնշանակէ ինձ է ընդունում: Ով այս փոքրերից մինին կգայթակղեցնէ, այնպիսին լաւ կանէ, եթէ իշի երկան կախ անէ վզից և ծովի անդունդի մէջ խեղդուի: Ուրեմն զգոյշ կացէք, որ այս փոքրերից ոչ մինին չարհամարհէք և չանարգէք:

13.

Կ Ա Ն Ա Յ Ի Հ Ա Ր Ս Ա Ն Ի Ք Ը

Կանա քաղաքում հարսանիք էր: Յիսուսի մայր Մարիամն էլ այնտեղ էր: Յիսուս ևս իւր աշակերտներով հարսանիք հրաւիրուեց: Այնտեղ գինին պակասեց: Մարիամն ասաց Յիսուսին. «Գինի չունին»: Յիսուսը պատասխանեց. «Իմ ժամանակը դեռ չէ հասել»: Մայրը պատուիրեց ծառաներին և ասաց. «Ինչ որ նա ձեզ ասէ, կատարեցէք»:

Հրէից լուացման սովորութեան համաձայն՝ վեց քարէ սափորներ կային այնտեղ: Յիսուս

ասաց սպասաւորներին. «Սափորները ջրով լցրէք»։ Նրանք էլ մինչև բերանը լցրին: Յիսուս ասաց նրանց. «Հիմա առէք, մառանապետին տարէք»։ Նրանք էլ տարան:

Մառանապետը՝ երբ գինի դարձած ջրի համը տեսաւ, չկարողացաւ իմանալ, թէ որտեղից է, ուստի դարձաւ փեսային և ասաց. «Ամենայն մարդ՝ սովորաբար առաջ լաւ գինին է բերում, ետոյ վատը, իսկ դու լաւ գինին մինչև հիմա պահել ես»:

Այսպէս յայտնեց Յիսուս իւր փառքը և նրա աշակերտները հաւատացին նրան:

14.

Կ Ա Փ Ա Ռ Ն Ա Յ Ո Ւ Մ Ի Հ Ա Ր Ի Ի Ր Ա Պ Ե Տ Ը

Յիսուս եկաւ Կափառնայում քաղաքը: Այնտեղ մի հարիւրապետ կար. սա թէև ազգով հռովմայեցի էր և կռապաշտ, բայց հրէաների կրօնը շատ էր սիրում—նրանց համար մի աղօկածն էր շատ էր շինել: Սա եկաւ նրա մօտ, աղաչում թատուն էր շինել: Սա եկաւ նրա մօտ, աղաչում և ասում էր. «Տէր, իմ ծառան անդամալոյծ ընկած է տանը և չարաչար տանջւում է»: Յիսուսը պատասխանեց. «Ես կգամ և կբժշկեմ նրան»: Եւ արժանի չեմ, չարիւրապետն ասաց. «Տէր, ես արժանի չեմ,

որ դու իմ յարկի տակ մտնես, այլ ասան՝ ի խօսք և իմ ծառան կբժշկուի, որովհետեւ ես էլ իշխանութեան ներքոյ կգտնուող մարդ եմ, իմ ձեռի տակ ունիմ գինուորներ, եթէ ես մինին ասում եմ, գնա՛, գնում է, և միւսին՝ եկ, գալիս է, կամ ծառայիս այս բանն արա՛, անում է»։

Երբ Յիսուս այս խօսքերը լսեց, զարմացաւ և իրան հետևողներին ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, իսրայելի մէջն էլ այսպիսի հաւատ չգտայ. բայց ասում եմ ձեզ, շատերը կգան արևելքից, արևմուտքից և Աբրահամի, Իսահակի ու Յակովբի հետ արքայութեան մէջ կբազմեն, իսկ արքայութեան որդիքը կերթան արտաքին խաւարը։ Յիսուս ասաց հարիւրապետին. «Գնա՛, ինչպէս որ հաւատացիր, թող այնպէս էլ կատարուի»։ Նրա ծառան հէնց այն ժամին էլ առողջացաւ։

15.

ՏԱՍՆ ԲՈՐՈՏՆԵՐԻ ԲԺՇԿՈՒԻԼԸ

Յիսուսը՝ Երուսաղէմ գնալիս, Սամարիայի և Գալիլիայի սահմանի վրայ պատահեց տասն բորոտների, որոնք հեռու կանգնած աղաղակում էին և ասում. Յիսուս վարդապետ, ողորմիր

մեզ»։ Սրանցից իննը հրէա էին, իսկ մէկը՝ սամարացի։ Երբ Յիսուս նրանց տեսաւ, ասաց. «Գնացէ՛ք և ձեր անձը քահանային ցոյց տուէ՛ք»։ Նրանք գնացին և իսկոյն բժշկուեցան։

Դրանցից միայն մինը ետ դարձաւ և բարձր ձայնով փառաբանում էր Աստծուն։ Նա Յիսուսի ոտներն ընկաւ և շնորհակալութիւն արաւ նրան։

Այն ժամանակ Յիսուս պատասխան տուաւ և ասաց. «25 որ տասն հոգի բժշկուեցան, հապա ո՞ւր են միւսները»։ Միւսները չեկան Աստծուն շնորհակալութիւն անելու՝ բացի այս սամարացուց։ Յիսուս ասաց նրան. «Վեր կաց և գնա՛, քո հաւատը քեզ փրկեց»։

16.

ՓԱՐԻՍԵՅԻՆ ԵՒ ՄԱՔՍԱԻՈՐԸ

Այն մարդիկը, որ իրանք են իրանց արժանաւորութիւնը չափում, բարեպաշտ համարում, իսկ ուրիշներին արհամարհում, այդպիսիների համար Յիսուս այս առակը պատմեց.

«Երկու մարդիկ տաճար գնացին աղօթք անելու։ Նրանցից մինը փարիսեցի էր, իսկ միւսը՝ մաքսաւոր։ Փարիսեցին առանձին կանգնած, այսպէս էր աղօթում—շնորհակալ եմ բեզնից,

Աստուած, որ ես ուրիշ մարդկանց նման յա-
փրշտակող, անիրաւ կամ շնացող չեմ, ինչպէս
այս մաքսաւորն է. շարաթր երկու անգամ ծում եմ
պահում և իմ բոլոր ստացուածներէց տասանորդ
եմ տալիս»:

Իսկ մաքսաւորը հեռու կանգնած՝ աչքերը
երկինք բարձրացնել չէր կամենում, այլ իւր
կուրծքն էր ծեծում և ասում. «Աստուած, քա-
ւիւր մեղաւորիս»:

Ասում եմ ձեզ, սա արդարացած վերադար-
ձաւ իւր տուն, որովհետեւ ով իրան կբարձրացնէ,
կխոնարհի, իսկ ով կխոնարհեցնէ, կբարձրանայ»:

17.

Ա Ն Ա Ռ Ա Կ Ո Ր Դ Ո Ւ Ա Ռ Ա Կ Ը

Մի մարդ ունէր երկու որդի: Փոքրն ասաց
հօրը. «Հայր, տուր ինձ իմ բաժինը քո ունեցա-
ծից»: Հայրը բաժանեց նրան իւր ունեցածը:
Չատ օր չանցած՝ փոքր որդին առաւ իւր բա-
ժինը և գնաց հեռու աշխարհ ու այնտեղ իւր
ունեցածը վատնեց՝ անառակ կեանք վարելով:

Երբ բոլորը կերաւ, վերջացրեց, հենց այն
ժամանակ այն երկրումն էլ սաստիկ սով ընկաւ:
Նա սկսեց մուրացկանութեամբ ապրել: Վերջը

գնաց այն երկրի քաղաքացիներէց մինի մօտ
ծառայութեան մօտ: Նա էլ ուղարկեց իւր
հանդը, որ խոզեր արածացնէ: Փոքր որդին ցան-
կանում էր իւր փորը լցնել խոզերի կերածով,
բայց այդ էլ չկար:

Նա սկսաւ մտածել և ինքն իրան ասել.
«Քանի վարձկաններ իմ հօր տանը հաց են ու-
տում, իսկ ես այստեղ սովամահ կորչում եմ.
կգնամ հօրս մօտ և կասեմ նրան—հայր, ես մե-
ղաւոր եմ քո և Աստծու առաջ, այլևս արժանի
չեմ քեզ որդի կոչուելու. ընդունիր ինձ իբրեւ
քո վարձկաններից մինը»:

Փոքր որդին վեր կացաւ և եկաւ հօր մօտ:
Հայրը նկատեց նրան հեռուից, զթաշարժուեց,
առաջ վազեց, վզովն ընկաւ և համբուրեց: Որ-
դին ասաց. «Ես մեղաւոր եմ քեւ և Աստծու ա-
ռաջ, այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու»:
Հայրն ասաց իւր ծառաններին. «Հանէք սրա հին
շորերը և նորը հագցրէք. մատանին դրէք մա-
տին, ոտներին կօշիկներ հագցրէք, մացու եզը
մօրթեցէք, ուտենք և ուրախանանք, որովհետեւ
իմ այս որդին մեռած էր, կենդանացաւ, կորած
էր, գտնուեց»: Ամենքն սկսան զուարճանալ:

Այդ ժամանակ մեծ որդին հանդումն էր: Երբ
տուն դարձաւ՝ երգելու և պարելու ձայներ լսեց:
Ծառաններից մինին կանչեց իւր մօտ և հարցրեց,
թէ այդ ինչ է: Նա էլ պատասխանեց. «Եղբայրդ

դարձել է. քո հայրը մտացու եզը մորթել տուաւ նրա գալստեան պատճառով և ահա ամենքն էլ ուրախանում են»:

Սա բարկացաւ և ներս չէր կամենում մըտնել, բայց հայրը դուրս եկաւ և աղաչում էր նրան տուն գալ: Նա բարկացած պատասխան տուաւ հօրն ու ասաց. «Ահա այս քանի տարի է քեզ ծառայում եմ, քո պատուէրից երբէք դուրս չեմ եկել, բայց ինձ մի ուլ էլ չտուիր, որ իմ բարեկամների հետ ուրախանամ, իսկ այդ որդիդ, որ քո կայրը կերաւ, նրա համար մտացու եզն ես մորթել»:

Հայրն ասաց նրան. «Որդեակ, դու ամեն ժամանակ ինձ մօտ ես և այն ամենն՝ ինչ որ իմս է, քոնն է. բայց դու պէտք է ուրախանայիր, որովհետեւ քո եղբայրը մեռած էր, կենդանացաւ. կորած էր, գտնուեց»:

18.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԺՇԿՈՒՄ Է ԿՈՅՐԻՆ ԵՐԻՔՈՎԻ ՄՕՏ

Յիսուս անցնում էր Երիքովի մօտով: Մի կոյր ճանապարհի վրայ նստած՝ մուրում էր: Եւ երբ նա ժողովրդի անցնելը լսեց, հարցրեց, թէ այդ ի՞նչ է: Նրան սլատասխանեցին, որ Յիսուս

Նազովրեցին է անցնում: Կոյրն սկսաւ բարձր ձայնով աղաղակել և ասել՝ «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»: Առաջնից գնացողները յանդիմանում էին, որ լռէ, իսկ նա և՛ս աւելի բարձր ձայնով էր աղաղակում. «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»:

Յիսուս կանգնեց և հրամայեց, որ նրան իւր մօտ բերեն: Կոյրը մօտ եկաւ: Յիսուս հարցրեց. «Ի՞նչ ես ուզում, որ անեմ քեզ»: Նա հարցրեց. «Տէր, ուզում եմ որ տեսնեմ»: Ել պատասխանեց. «Տէր, ուզում եմ որ տեսնեմ»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Տես, քո հաւատը քեզ վրկեց»: Նա սկսաւ այն բոլորին տեսնել, զնում էր նրա ետեւից և փառաբանում Աստծուն: Ժողովուրդն այս որ տեսաւ, սկսաւ Աստծուն օրհնել:

19.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԶԱԿԻՆՈՍԸ

Յիսուս մտաւ Երիքով և անցնում էր քաղաքի միջով: Այնտեղ մի մարդ կար՝ անունը Զակքէոս, որ մաքսապետ էր և հարուստ: Նա սրտով ցանկանում էր Յիսուսին տեսնել, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետեւ կարճահասակ էր: Ուստի առաջ վաղեց և

բարձրացաւ թգենու վրայ, որպէսզի Յիսուս այնտեղովն անցնելիս, կարողանայ տեսնել:

Երբ Յիսուս այնտեղ հասաւ, վեր նայեց և ասաց նրան. «Ջակքէ, շոտ արա, իջիր, այսօր պէտք է քո տանն իջնանեմ»: Ջակքէոսն շտապով վայր իջաւ և ուրախութեամբ ընդունեց նրան:

Բոլոր տեսնողները տրտնջում և ասում էին, թէ մեղաւոր մարդու մօտ գնաց հանգստանալու: Ջակքէոսը յառաջ եկաւ և ասաց. «Տէր, իմ հարստութեան կէսը կտամ աղքատներին—եթէ մինին զրկել եմ, չորեքպատիկ կվճարեմ»:

Յիսուս ասաց. «Այսօր փրկութիւն եղաւ այս տանը, որովհետեւ սա էլ Աբրահամի որդի է. մարդու Որդին եկել է որ կեանք պարգևէ կորածներին»:

20.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԺՇԿՈՒՄ Է ԽՈՒԼՈՒՀԱՄՐԻՆ

Մի անգամ Յիսուսի մօտ մի խուլուհամբ բերին և աղաչում էին, որ ձեռը նրա վրայ դնէ: Յիսուս ամբոսից հեռացրեց հիւանդին. մատներն ականջի մէջ դրաւ. թքեց այնտեղ. լեզուն շօշափեց. վերև նայեց. հողուոց հանեց և ասաց.

«Եփփատայ», որ նշանակում է բացուիր: Իսկոյն նրա ականջները բացուեցան և սկսեց ուղիղ խօսել:

Պատուիրեց ոչ ոքի չասել. բայց որքան նա արգելում էր, նրանք և՛ս առաւել բարոգում, տարածում էին:

21.

ՈՂՈՐՄԱԾ ՍԱՄԱՐԱՅՈՒ ԱՌԱԿԸ

Յիսուս մի օրինականի հետեւալ առաւել պատմեց:

«Մի մարդ Երուսաղէմից գնում էր Երիքով և աւազակների ձեռն ընկաւ: Աւազակները մերկացրին անծանօթին. խոցոտեցին. կիսամահ թողին և գնացին»:

Պատահմամբ մի քահանայ այդ ճանապարհովն անցաւ, տեսաւ նրան, բայց անցկացաւ: Նոյն տեղովն անցաւ մի ղևտացի: Նա ևս տեսաւ և անց կացաւ, գնաց:

Եկաւ մի Սամարացի ճանապարհորդ. տեսաւ նրան և խղճաց. իջաւ գրաստից. մօտ եկաւ. վէրքերը փաթաթեց. վրան ձէթ և գինի ածեց. գրաստի վրայ դրաւ և հոգ տարաւ նրա վրայ: Հետեւալ օրը, երբ պէտք է հեռանար, երկու դահեկան հանեց, իջնանի տիրոջը տուաւ և ասաց.

«Խնամք տար սրա վրայ և ինչ ծախս դրա համար անես, վերադարձին կվճարեմ»: «Ի՞նչ ես կարծում՝ այն երեքից ո՞րն է ընկերաբար վարուել աւագակների ձեռն ընկած մարդուն»: Օրինականն ասաց. «Նա՝ որ ողորմութիւն արաւ»: Այն ժամանակ Յիսուս ասաց. «Գնա՛, դու էլ այնպէս արա՛»:

22.

Ա Յ Ր Ի Կ Ն Ո Ջ Լ Ո Ւ Մ Ա Ն

Յիսուս տաճարում ուսուցանում էր: Նայեց և տեսաւ, որ հարուստներն իրանց տուրքը գանձանակն են ձգում: Տեսաւ նաև մի այլի աղքատ կին, որ երկու լումա ձգեց այնտեղ: Յիսուս ասաց. «Ճամարիտն եմ ասում ձեզ, այս որբեայրին ամենից աւելի տուաւ, որովհետեւ նրանք ամենքն էլ իրանց աւելորդ ունեցածից Աստծու համար զոհ մատուցին, իսկ սա իւր աղքատ տեղովը բոլոր ունեցածը ձգեց»:

23.

Չ Ա Ր Ծ Ա Ռ Ա Յ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս ասաց հետեւեալ առակը: «Մի թագաւոր կամենում էր իւր ծառաների հետ հաշիւ տեսնել: Երբ հաշին սկսաւ՝ նրա մօտ բերին մի մարդու, որ պարտական էր թագաւորին բիւր (10,000) քանքար (20,000,000 ուլբի): Բայց որովհետեւ նա չկարողացաւ վճարել, ուստի տէրը հրամայեց նրա կինն ու որդիքը և ամենն՝ ինչ որ ունէր, ծախել պարտքի փոխարէն: Ծառան տիրոջ ոտներն ընկաւ. երկրպագութիւն էր տալիս և ասում. «Համբերի՛ր, տէր, բոլորը կվճարեմ»: Տէրը խղճաց ծառային, արձակեց նրան և պարտքն էլ իրան ընծայեց:

Երբ այդ ծառան դուրս եկաւ, տեսաւ իւր ընկեր ծառաներից մինին, որ իրան հարիւր դահեկան էր պարտ: Նրան բռնեց, խեղդում էր և ասում. «Վճարի՛ր, ինչ որ ինձ պարտական ես»: Ծառայակիցը նրա ոտքերն ընկաւ. աղաչում էր և ասում. «Համբերի՛ր, բոլորը կհատուցանեմ քեզ»: Բայց նա չկամեցաւ, այլ գնաց և նրան բանտը ձգեց՝ մինչև որ պարտքը վճարէ:

Ընկեր ծառաները, երբ այս բանը տեսան, շատ տրտմեցան, եկան և իրանց տիրոջը յայտնեցին սյս բանը: Այն ժամանակ տէրը նրան իւր մօտ

կանչեց և ասաց. «2ւր ծառայ, ես քո բոլոր պարտքը ներեցի, որովհետեւ դու ինձ աղաչեցիր, միթէ պէտք չէր, որ դու էլ քո ընկերին խղճալիւ, ինչպէս որ ես քեզ ողորմեցի»: Տէրը ըարկացաւ և ծառային մատնեց դահճներին՝ մինչև որ պարտքն ամբողջապէս վճարէ:

Իմ երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ հետ այդպէս կ'վարուէ, եթէ ձեզնից իւրաքանչիւրը սրտանց չի ներիլ իւր եղբօր յանցանքները»:

Այն ժամանակ մօտ եկաւ Սիմօն Պետրոսն և ասաց. «Տէր, մինչև քանի անգամ ներեմ իմ եղբօրը, եթէ նա իմ դէմ մեղանչէ, եօթն անգամ բաւական չէ»: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ոչ թէ եօթը, այլ եօթանասուն անգամ եօթը»:

Հ Ի Ն Գ Հ Ա Ջ Ա Ր Ի Կ Ե Ր Ա Կ Ր Ե Լ Ը

Յիսուս իւր աշակերտների հետ գնաց մի անապատ տեղ, որ գտնուում էր Բեթսայիդա քաղաքի մօտ: Ժողովուրդն իմացաւ այդ բանը և մեծ բազմութեամբ գնաց նրա ետևից: Երբ Յիսուս ժողովրդին տեսաւ, խիստ ցաւեց, որովհետեւ նրանք նման էին անհովիւ հօտի: Նա քարոզում էր նրանց Աստծու արքայութեան մասին

և բժշկում հիւանդներին: Օրն սկսել էր մթնել:

Այն ժամանակ Յիսուսի աշակերտները մօտ եկան և ասացին. «Արձակիր ժողովրդին, որ գնան մերձակայ գիւղերը հանգստանալու և կեղակուր գտնելու, որովհետեւ մենք ոչինչ չունինք ուտելու և անապատումն ենք»: Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Դուք կերակրեցէք դրանց»: Աշակերտներն ասացին. «Մենք հինգ հացից և երկու ձկնից աւելի ոչինչ չունինք, դա ինչպէս կ'բաւականացնէ այդ բազմութեանը»:

Յիսուս ասաց աշակերտներին. «Նստացրէ՛ք ժողովրդին կարգ-կարգ՝ յիսուն-յիսուն»:

Այդպէս էլ արին: Բացի կանանցից և երեխաներից՝ տղամարդկանց թիւը 5,000 էր: Յիսուս վեր առաւ հինգ հացը և երկու ձուկը, գոհացաւ, կտրեց և աշակերտներին տուաւ, իսկ նրանք էլ՝ ժողովրդին: Ամենքը կերան, կշտացան, իսկ երբ վեր կացան, Յիսուսն ասաց աշակերտներին. «Հաւաքեցէ՛ք փշրանքները»: Տասն և երկու զամբիւղ փշրանք ժողովեցին:

Ժողովուրդը, երբ տեսաւ Յիսուսի այս հրաշքը, ասաց. «Սա է ճշմարիտ մարգարէն, որ աշխարհ պէտք է գար»: Յիսուս նկատեց որ իրան թագաւորի տեղ են ընդունում, հեռացաւ լեռու:

ՔԱՆԱՆԱՑԻ ԿԻՆԸ

Յիսուս գնաց Տիւրոսի և Սիդոնի կողմերը։
Եւ ահա մի քանանացի հեթանոս կին աղաղա-
կում էր նրա ետեից և ասում. «Ողորմիր ինձ,
Տէր, որդի Դաւթի, իմ աղջիկը չարաչար դիւա-
հարւում է»։ Յիսուս ոչինչ պատասխան չտուաւ
նրան։

Այն ժամանակ մօտ եկան նրա աշակերտ-
ները, աղաչում էին և ասում. «Արձակիր սրան,
որովհետեւ մեր ետեիցն աղաղակում է»։ Նա պա-
տասխան տուաւ և ասաց. «Ես ուղարկուել եմ
իսրայէլի տան ոչխարների մօտ»։ Կինը մօտ
եկաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր,
օգնիր ինձ»։

Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Լաւ չէ
երեխաների ձեռիցը հացն առնել և շներին ձգել»։
Կինը պատասխանեց. «Այո, Տէր, բայց շներն էլ
իրանց տէրերի սեղանից ընկած փշրանքովն են
կերակւում»։

Յիսուս պատասխան տուաւ ու ասաց. «Ո՛վ
կին, քո հաւատը մեծ է, թող այնպէս լինի,
ինչպէս որ դու ես կամենում»։ Նրա դուստրը
նոյն ժամում բժշկուեց։

ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՐՈՋՈՒՄ Է ՆԱԶԱՐԷԹՈՒՄ

Յիսուս հոգւով զօրացած՝ դարձաւ Գալիլիա։
Նրա համբաւը տարածուեց շրջակայ բոլոր եր-
կրներում։ Նա քարոզում, ուսուցանում էր
նրանց ժողովրդանոցներում։ Ամենքը յարգում
էին նրան։

Յիսուս դարձաւ Նազարէթ, ուր մեծացել
էր և իւր սովորութեան համեմատ շաբաթ օրը
ժողովրդանոց մտաւ և կամեցաւ կարդալ։ Նրան
տուին Նաայեայ մարգարէի գիրքը և երբ բաց
արաւ, գտաւ այն տեղը, որ գրուած էր. «Տիրոջ
հոգին իմ վրայ է, որի համար էլ օծեց ինձ. նա
ինձ ուղարկել է աղքատներին աւետիք տալու,
սրտով կոտորածներին բժշկելու, գերիններին
թողութիւն քարոզելու, կոյրերին տեսութիւն
տալու և Տիրոջ ընդունելի տարին քարոզելու»։

Երբ գիրքը խփեց՝ սպասաւորին տուաւ և
նստեց ժողովրդանոցի մէջ, բոլորի աչքերը նրան
էին մտիկ տալիս։ Յիսուս ասաց. «Այսօր այս
գիրքը կատարեց ձեր ներկայութեամբ», Ամենքը
վկայում էին այս բանին և զարմանում այն շնոր-
հալի խօսքերի վրայ, որ դուրս էին գալիս նրա
քերանից և ասում էին—չէ որ սա Յովսէփի որ-
դին է։ Յիսուս ասաց նրանց. «Ի հարկէ դուք

ինձ այս առակը կառէք— բժիշկ, քո անձը բժշկիր. որքան բաներ ենք լսել, որոնք Կափառնայումի մէջ են կատարուել, այստեղ քո հայրենիքումն էլ արա՛, որ տեսնենք ու հաւատանք: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, Նդիայի ժամանակ իսրայէլի մէջ շատ որբեայրի կանայք կային, երբ երկինքը երեք տարի և վեց ամիս փակուեց, այնպէս որ բոլոր երկրի մէջ մեծ սով ընկաւ, սակայն Նդիան բացի սարեպթացի մի որբեայրի կնոջից՝ ոչ որի մօտ չուղարկեց:

Ամենքը բարկութիւնով լցուեցան ժողովրդականոցի մէջ: Յիսուսին քաղաքից դուրս հանեցին և տառան մինչև այն լեռան գլուխը, որի վրայ քաղաքն էր շինած, որպէս զի այն բարձր տեղից վայր ձգեն, իսկ Յիսուս նրանց միջովն անցաւ և դնաց:

Հրաշքը գործուեց, բայց ոչ այն ժամանակ, երբ նրանք էին կամենում:

27.

ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ

Մի երիտասարդ փարիսեցի մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բարի վարդապետ, ինչ բարիքան գործեմ, որ յաւիտենական կեանք ժառան-

գեմ»: Յիսուս ասաց նրան. «Եթէ կամենում ես յաւիտենական կեանք ունենալ, պահիր պատուիրանները»: Երիտասարդը հարցրեց. «Ո՞ր պատուիրանները»: Յիսուս պատասխանեց. «Մի սպանիր, մի գողանար, սուտ մի վկայիր, պատուիր քո հօրն ու մօրը և քո ընկերին քո անձի չափ սիրիր»:

Երիտասարդը պատասխանեց. «Այդ ամենն իմ երեխայութիւնիցն սկսած՝ պահել եմ, էլ ինչ բան է պակաս ինձ»: Այն ժամանակ Յիսուս նայեց նրան և ասաց. «Մի բան պակաս է քեզ, եթէ կամենում ես կատարեալ լինել, գնա և ծախիր ունեցածդ. կերակրիր աղքատներին, այն ժամանակ կունենաս երկնքումը գանձ»:

Երբ պատանին այս խօսքերը լսեց, տխուր և տրտում հեռացաւ, որովհետեւ շատ կալուածք ունէր: Յիսուս ասաց իւր աշակերտներին. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, մալուխը՝ չուանը հետութեամբ ասեղի ծակովը կանցնի՝ յան թէ մի հարուստ Աստծու արքայութիւնը կմտնէ»: Երբ այս բանն աշակերտները լսեցին, շատ զարմացան և ասացին. «Հապա էլ ո՞վ կարող է փրկուել»: Յիսուս մտիկ տալով նրանց՝ ասաց. «Մաքդկանց կողմանէ անկարելի է դա, իսկ Աստծու օգնութեամբ ամեն բան հնարաւոր է»:

ԱՆՄԻՏ ՀԱՐՍՏԻ ԱՌԱԿԸ

Յիսուս հետևեալ առական ասաց. «Մի հա-
րուստ մարդու արտերն առատ պտուղ տուին,
նա մտածում և ասում էր. «Ի՞նչ անեմ, տեղ
չունիմ արտերիս պտուղները հաւաքելու: Զտե-
մարաններս կքանդեմ. աւելի մեծերը կչինեմ և
բոլոր բերքերն այնտեղ կհաւաքեմ. յետոյ կասեմ
ինձ — ո՞վ անձն, շատ բարիքներ ունիս՝ շատ տա-
րիների համար ամբարուած, կեր, խմիր և ու-
րախացիր»:

Իայց Աստուած ասաց նրան. «Անմիտ, այս
գիշեր քո հողին քեզնից կպահանջեն, այսքան
պատրաստածներդ ի՞նչ պիտի անես»:

Այսպէս էլ ամենայն մարդու վիճակն է — ով
միայն իւր անձի համար է գանձ հաւաքում,
Աստուծու մօտ հարուստ չէ»:

ԿՈՐՈՒՍԵԱՆ, ՈԶԽԱՐԻ ԵՒ ԴՐԱՄԻ ԱՌԱԿԸ

Յիսուսի մօտ լսելու նպատակով շատ մաք-
աւորներ և մեղաւորներ եկան: Փարիսեցիները
և դպիրները տրտնջում էին ու ասում. «Սա ըն-

դունում է մեղաւորներին և նրանց հետևում է»:

Սրա համար Յիսուս այս առական ասաց
նրանց. «Այն ո՞ր մարդն է ձեզանից, որ հարիւր
ոչխար ունենայ և նրանցից մինը կորցնէ, ար-
դեօ՞ք չի թողնի իննսունինը փարախում և չի
գնայ այն կորածի ետեիցը՝ մինչև որ գտնէ նրան:
Եւ երբ գտնէ, ուրախանալով իւր ուսերի վրայ
կզնէ և տուն գալով բարեկամներին և զրացի-
ներին կկանչէ ու կասէ. «Ուրախացէ՛ք ինձ հետ,
որովհետեւ իմ կորած ոչխարը գտայ»: Ասում եմ
ձեզ, այսպէս էլ ուրախութիւն կլինի երկնքումը
մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ, քան
թէ իննսունինն արդարների համար, որոնք ապաշ-
խարութեան կարիք չունին»:

«Կամ ո՞վ է այն կինը, որ տասը դրամ ու-
նենայ և զրամներից մինը կորցնէ, արդեօ՞ք
ճրագ չի վառի, տունը չի աւելի և չի որոնի՝
մինչև որ գտնէ: Եւ երբ գտնէ, բարեկամներին
և զրացիներին կկանչէ ու կասէ — ուրախացէ՛ք
ինձ հետ, որովհետեւ կորած զրամս գտայ: Ասում
եմ ձեզ, այսպէս էլ Աստուծու հրեշտակների մօտ
ուրախութիւն կլինի մէկ մեղաւորի համար, որ
կապաշխարէ»:

ՅԱՅՐՈՍԻ ԴՈՒՍՏԲԸ ՆԻ ՆԱՅԻՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆ

Ա, Յայրոս անունով մի մարդ, որ ժողովրդի իշխաններից մինն էր, եկաւ Յիսուսի մօտ. ընկաւ նրա ոտները. աղաչում և ասում էր. «Իմ աղջիկը մահամերձ է, եթէ գաս և ձեռք նրա վրայ դնես՝ կառողջանայ»:

Յիսուս գնաց նրա հետ. Մեծ բազմութիւն հետևում էր նրան: Իշխանի ծառաներից մինն եկաւ և ասաց. «Քո աղջիկը մեռաւ, վարդապետին անհանգիստ մի անիր»: Երբ այս բանը Յիսուս լսեց, ասաց իշխանին. «Մի վախենար, հաւատա՛մ միայն»:

Յիսուս տուն եկաւ, տեսաւ փողհարներին ու ժողովրդին: Ոչ ոքի թոյլ չտուաւ, որ իւր հետ գնայ՝ բացի Սիմօնից (Պետրոս), Յակովբոսից և Յովհաննէսից: Ամենքը լալիս և ողբում էին: Յիսուս ասաց. «Մի լաք, նա չէ մեռել, այլ քնած է»: Նրա վրայ ծիծաղեցին, որովհետև ամենքը գիտէին, որ մեռած է:

Յիսուս բոլորին տանից դուրս հանել տուաւ. առաւ իւր հետ երեխայի հօրն ու մօրը և նրանց, որոնք իւր հետն էին ու մտաւ այնտեղ, ուր երեխան պառկած էր: Բռնեց նրա ձեռից և

ասաց. «Տալիթա կումի», այսինքն՝ աղջիկ, վեր կաց:

Իսկոյն վեր կացաւ աղջիկը և ման եկաւ: Յիսուս հրամայեց, որ նրան բան տան ուտելու: Ամենքը զարմացան այս բանի վրայ:

Բ. Սրանից ետոյ Յիսուս եկաւ Նային քաղաքը: Նրա հետ գնում էին աշակերտները և բազմութիւ ժողովուրդ: Երբ քաղաքի դռան մօտեցաւ, տեսաւ մի մեռել էին տանում, որ այրի կնօջմիակ որդի էր: Դազաղի ետեից մեծ բազմութիւն էր գնում: Յիսուս մօտ գնաց և մօրն ասաց. «Մի լար»: Ետոյ մօտ եկաւ, դազաղը շօշափեց: Տանողները կանգնեցին: Յիսուս ասաց. «Պատանի, քեզ եմ ասում, վեր կաց»: Եւ

Մեռելը վեր կացաւ, նստեց և սկսաւ խօսել: Ամենքին երկիւղ պատեց: Աստծուն փառք էին տալիս և ասում. «Մեծ մարգարէ է վեր կացել մեր մէջ: Աստուած իւր ժողովրդին այցելել է»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ԴԵՍՊՈՒՆՆԵՐԸ ՆԻ ՊԵՏՐՈՍԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Երբ Յովհաննէսը բանտի մէջ Յիսուսի գործերը լսեց, իւր աշակերտներից երկուսին

ուղարկեց նրա մօտ հարցնելու. «Դ՞ու ես այն (մեսիան), որ գալու էիր, թէ ուրիշին սպասենք»:

Աշակերտները եկան Յիսուսի մօտ և գտան նրան չըջապատուած ամեն տեսակ հիւանդներով և յայտնեցին իրանց ուսուցչի պատուէրը:

Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Գնացէ՛ք Յովհաննէսին պատմեցէ՛ք, ինչ որ տեսաք—կոյրերը տեսնում են, կաղերը գնում են, բորոտները սրբւում են, խուլները լսում են, մեռելները յարութիւն են առնում և աղքատներին աւետարանն է քարոզւում—երանելի է նա, որ ինձ վրայ չի գայլօակղուի Յովհաննէսի նման»:

Բ. Յիսուս նկատեց, որ Յովհաննէսի աշակերտները իրանց ուսուցչին չեն հասկանում և երբ նա եկաւ Փիլիպպեայ Գեսարիայի կողմերը, ուզեց իմանալ թէ իւր աշակերտները իրան ճանաչում են թէ ոչ, ուստի հարցրեց նրանց ու ասաց. «Մարդիկ ինձ համար ի՞նչ են ասում—ո՞վ է մարդու Որդին»: Նրանք էլ ասացին. «Ոմանք ասում են՝ թէ Յովհաննէս Մկրտիչն է, միւսները՝ եղիան և ուրիշներն էլ երեսմիան կամ մարգարէներէից մինը»:

Յիսուս հարցրեց. «Իսկ դուք ի՞նչ էք ասում, ո՞վ եմ ես»: Միմօնը պատասխանեց և ասաց. «Դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստուծոյ Որդին»: Յիսուս ասաց. «Երանի՛ քեզ, Միմօն՝ Յով-

նանի որդի, որովհետեւ այդ բանը դու չէիր որ իմացար, այլ իմ երկնաւոր Հայրը իմանալու շնորհ տուաւ քեզ, ուստի ես ասում եմ քեզ, որ դ՞ու ես վէմը և այդ վէմի վրայ կշինեմ իմ եկեղեցին, որին դժոխքի դռներն էլ չեն կարող շարժել: Քեզ կտամ երկնքի արքայութեան բանալիները, ինչ որ երկրիս վրայ կկապես, կապուած կլինի երկնքումը, ինչ որ կարձակես երկրիս վրայ, երկնքումն էլ արձակուած կլինի»: Արդե՛կեց իւր աշակերտներին, որ ոչ որի չասեն, թէ նա Յիսուս Քրիստոսն է:

32.

Պ Ա Յ Մ Ա Ռ Ա Կ Ե Ր Պ Ը Ի Թ Ի Ի Ն

Մի անգամ Յիսուս վեր առաւ Պետրոսին, Յակովբոսին և Յովհաննէսին ու բարձրացաւ Թափոր լեռը: Երբ լեռան գլուխը հասաւ, Յիսուս սկսաւ ազօթել: Այդ ժամանակ նրա կերպարանքը փոխուեց՝ պայծառացաւ (այլակերպուեց)—երեսը արևի պէս լուսաւորուեց, իսկ շուրերը ձիւնի նման սպիտակ դարձաւ: Այդտեղ՝ լուսով պատած երևեցան նրան Մովսէս և եղիա մարգարէները: Նրանք խօսում էին Յիսուսի հետ ինչ որ երուսաղէմում պիտի պատահէր նրա հետ:

Պետրոսն առաջ խօսքով խոստովանել էր Յիսուսի Ածառութեան ողորդի լինելը, բայց այժմ աչքով տեսնում է նրա աստուածային կերպարանքը, ուստի և ուրախութիւնից շփոթուած ասում է. «Տէր, եթէ հրամայես, մենք կշինենք երեք տաղավար (վրան)՝ մինը քեզ, միւսը՝ Մովսէսի, իսկ երրորդը՝ Եղիայի համար:

Մինչև որ Պետրոսը խօսում էր, մի լուսաւոր ամպ եկաւ և ամպից ձայն լսուեց, որ ասում էր. «Սա է իմ սիրելի որդին, սրան լսեցէք»: Աշակերտները, երբ լսեցին այս երկնային ձայնը, զարհուրեցան, գետնի վրայ ընկան և սկսեցին աղօթել:

Այն ժամանակ Յիսուս մօտեցաւ նրանց և ասաց. «Մի վախենաք, վեր կացէք»: Նրանք վեր կացան, բայց այլ ևս ոչ ոքի չտեսան՝ բացի Յիսուսից՝ իւր սովորական կերպարանքով: Յիսուս արգելեց իւր աշակերտներին այդ մասին ոչինչ չասել մինչև իւր յարութիւն առնելը:

Պ ա յ ծ ա ա կ ե ի ղ ո լ թ ի լ ն ը տօնումենք Վ ա ռ Պ ա վ ա ո ի օրը:

Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Է Ս Մ Կ Ր Տ Ձ Ի Մ Ա Հ Ը

Հերովդէսը խլեց իւր եղբայր Փիլիպպոսի Հերովդիա կնոջը և ամուսնացաւ նրա հետ: Յովհաննէսը նկատողութիւն արաւ Հերովդէսին և ասաց. «Վայել չէ քեզ, որ դրան կին ունենաս»: Հերովդէսն ուզում էր նրան սպանել, բայց ժողովրդից վախենում էր, որովհետև նրան ընդունում էր որպէս մարգարէ, որպէս բարեպաշտ մարդ, դրա համար էլ պաշտպանում էր, ուստի բանտ դրեց Յովհաննէսին:

Հերովդէսը ուզում էր Յովհաննէսին վրէժխնդիր լինել:—Մի յարմար առիթ պատահեց— թագաւորի ծննդեան օրն էր. մեծ խնշոյք տուաւ, ուր ներկայ էին նախարարները, զօրապետները և Գալիլիայի բոլոր մեծամեծները: Այդտեղ էր և Հերովդիայի աղջիկը, որ կաքաւեց և շատ գուր եկաւ թէ թագաւորին և թէ բոլոր սեղանակիցներին:

Թագաւորն ասաց աղջկան. «Խնդրիր ինձնից, ինչ որ ուզում ես և ես կտամ քեզ՝ մինչև անգամ իմ թագաւորութեան կէսը»: Նա դուրս գնաց և ասաց մօրը. «Ի՞նչ խնդրեմ»: Նա էլ ասաց. «Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Աղջիկը շտապով թագաւորի մօտ եկաւ և

ասաց. «Ես կամենում եմ, որ մի սկուտղի վրայ
Յովհաննէս Մկրտչի գլուխն ինձ տաս»:

Թագաւորը շատ տրտմեցաւ, բայց որովհետեւ
երգուել էր հիւրերի առաջ, չուզեց խօսքը ետ
առնել: Իսկոյն դահիճ ուղարկեց և հրամայեց
նրա գլուխը բերել: Դահիճը գնաց ու բանտի
մէջ գլխատեց Յովհաննէսին. մի սկուտղի մէջ
դրաւ գլուխը և աղջկան տուաւ. նա էլ իւր մօրը
տարաւ:

Երբ այս բանը նրա աշակերտներն իմացան,
եկան, վեր առան նրա դիակը, տարան, թաղե-
ցին ու եկան Յիսուսին յայտնեցին:

34.

ՍԵՐՄԱՆԱՅԱՆԻ ԱՌԱԿԸ

Յիսուս նստած էր ծովի ափում: Նրա մօտ
հաւաքուեց մեծ բազմութիւն: Նա իջաւ և նաւ
նստեց, իսկ ժողովուրդը կանգնած էր ափի վրայ:

Յիսուս սկսեց նրանց հետ շատ բաների
վրայ առաւելներով խօսել և ասել. «Ահա դուրս
եկաւ սերմացանը ցանելու և երբ նա ցանում
էր, սերմերից մի քանիսն ընկան ճանապարհի
վրայ, եկան երկնքից թռչուններն ու կերան: Մի
քանիսն էլ ընկան քարքարոտ տեղերում, որոնք
չուտով բուսան հող չլինելու պատճառով, բայց

երբ արևը ծագեց, տաքացան և որովհետեւ ար-
մատ չունէին՝ չորացան: Մի քանիսն էլ ընկան
փշոտ տեղ. փշերը դուրս եկան և խեղդեցին
նրանց: Մի քանիսն էլ ընկան լաւ հողի մէջ և
պտուղ տուին, որը հարիւր, որը վաթսուն և որը
երեսուն:

35.

ՈՐՈՄԻ ԱՌԱԿԸ

Յիսուս մի ուրիշ առակ էլ ասաց—Երկնքի
արքայութիւնը նման է մի մարդու, որ իւր ար-
տումը բարի սերմ ցանեց, բայց երբ մարդիկ
քնեցին, թշնամին եկաւ ցորենի մէջ որոմներ
ցանեց ու գնաց: Երբ խուր բուսաւ, այն ժա-
մանակ որոմներն էլ երևեցան:

Տանտիրոջ ծառաները մօտ եկան և ասա-
ցին. «Տէր, միթէ դու բո արտումը բարի սերմ
չցանեցիր, որոմները ո՞րտեղից են»: Նա պատաս-
խանեց և ասաց. «Այդ թշնամի մարդու արած է»:
Ծառաներն ասացին. «Կամենում ես, որ գնանք
և դուրս հանենք»:

Նա պատասխանեց. «Ո՛չ, մի գուցէ որոմ-
ները քաղելիս, ցորենն էլ նրաց հետ արմա-
տախիլ անէք, թողէք որ երկուսն էլ միասին
մեծանան մինչև հունձը, իսկ հնձի ժամանակ

կասեմ հնձողներին՝ առաջ որոմները քաղեցէք և խուրձ կապեցէք այրելու, իսկ ցորենը ժողովեցէք իմ ամբարի մէջ:

36.

Մ Ե Ծ Ը Ն Թ Ր Ի Ք Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

«Մի մարդ մեծ ընթրիք պատրաստեց և շատերին հացի հրաւիրեց: Ընթրիքի ժամանակ ուղարկեց իւր ծառան, որ հրաւիրուածներին ասէ: «Շկէք, որովհետեւ ամեն բան պատրաստ է:

Հրաւիրեալները ամենքն էլ հրաժարուեցան գալուց—առաջինն ասաց. «Ագարակ եմ գնել, պէտք է գնամ տեսնեմ, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժարուած համարիր»: Միւսն ասաց. «Հինգ լուծ եզն եմ գնել, գնում եմ փորձելու, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժարուած համարիր»: Երրորդն ասաց. «Կին եմ առել, ուստի և չեմ կարող գալ»:

Ծառան եկաւ և այս բոլորը պատմեց տիրոջը: Տանտէրը բարկացած ասաց ծառային. «Դուքս գնա քաղաքի հրապարակները, փողոցները և այստեղ բեր աղքատներին, խեղճերին, կաղերին և կոյրերին»: Ծառան ասաց. «Տէր, կատարեցի այնպէս, ինչպէս հրամայեցիր, բայց տանն էլի տեղ կայ»: Տէրն ասաց ծառային.

«Դուքս գնա ճանապարհները և քաղաքի ցանկից դուքս ու ստիպիր ամենին, որ այստեղ գան, որպէսզի իմ տունը լցուի»: Ճշմարիտն եմ ասում, այն հրաւիրուած մարդկանցից ոչ մէկն իմ ընթրիքը չի ճաշակի»:

37:

ԱՆԴԱՄԱՆՈՒԾԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՓԱՌՆԱՅՈՒՄ ԲԱՂԱՔՈՒՄ ԵՒ ԿԱՂԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊՐՕՊԱՏԻԿԷ ԿԱՄ ԲԵԴՅԵՋԴԱ ԱՒԱԶԱՆԻ ՄՕՏ

Ա. Յիսուս քարոզում էր Կափառնայում քաղաքում: Այնտեղ ներկայ էին բազմաթիւ փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ, որոնք եկած էին Գալիլիայից և հրէաստանից:

Այդ ըոպէին մահճի վրայ դրած մի անդամալոյծ բերին և աշխատում էին, որ մի կերպով ներս տանեն և Յիսուսի առաջ դնեն: Բայց ամբոխի պատճառով չկարողացան ներս մտնել. կտուրը բարձրացան. տան առաստաղը բացին և մահճով կախ արին հիւանդին Յիսուսի ոտների մօտ: Յիսուս նրանց հաւատը տեսնելով ասաց հիւանդին. «Որդեակ, քո յանցանքը ներւում է քեզ»:

Դպիրները և փարիսեցիներն այս բանը Աստուծոյ ընդդէմ համարեցին, ուստի ասացին.

«Ո՞վ է սա՝ որ հայհոյանք է խօսում. ո՞վ կարող է յանցանքը ներել՝ բացի Աստծուց»:

Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Ի՞նչ էք կարծում, ո՞րն է աւելի հեշտ—ասելքո յանցանքը ներում է՝ թէ վեր կաց և ման եկ: Իմացէք՝ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքեր ներելու»: Ետոյ դարձաւ անդամալուծին և ասաց. «Քեզ եմ ասում, վեր կաց, մահիճդ ան և զնա քո տուն»: Հիւանդն իսկոյն վեր կացաւ, առաւ իւր մահիճը, զնաց տուն և փառաբանում էր Աստծու անունը:

Բ. Սրանից ետոյ Ջատկի տօն էր: Յիսուս Երուսաղէմ եկաւ: Քաղաքի մէջ Պրօպատիկէ աւագանի մօտ, որ երբայեցերէն Բեդհեզդա է կոչւում, հինգ սրահ կար, ուր պառկած էին շատ հիւանդներ—կոյրեր, կաղեր, գոսացածներ և սպասում էին ջրի յուզելուն, որովհետեւ Տիրոջ հրեշտակը ժամանակ-ժամանակ իջնում էր և աւագանի ջուրը յուզում: Ջրի յուզուելուց ետոյ՝ ով առաջինն էր ընկնում նրա մէջ՝ բժշկւում էր՝ ինչ հիւանդութիւն էլ որ ունենար:

Այնտեղ մի մարդ կար, որ երեսունևութը տարի հիւանդ էր: Երբ Յիսուս նրան տեսաւ և իմացաւ թէ քանի տարի այնտեղ պառկած է, ասաց. «Կամենո՞ւ ես բժշկուել»: Հիւանդը պատասխանեց. «Տէր, ես ոչ ոք չունիմ, որ ջրի

յուզման ժամանակն ինձ աւագանը ձգէ, իսկ ես մինչև որ տեղիցս կշարժուեմ, ուրիշներն ինձնից առաջ են իջնում»: Յիսուս ասաց. «Վեր կաց, մահիճդ ան և զնա»: Այն մարդն իսկոյն առողջացաւ. վեր կացաւ. առաւ իւր մահիճը և զնաց:

Այդ օրը շաբաթ էր: Հրէաներն ասացին բժշկուածին. «Այսօր շաբաթ է, ի՞նչպէս կարելի է որ մահիճդ տանում ես»: Հիւանդը պատասխանեց. «Ինձ բժշկողն ասաց—մահիճդ ան և զնա»: Բայց բժշկուածը չէր ճանաչում Յիսուսին, որովհետեւ հեռացել էր այնտեղից:

Սրանից ետոյ Յիսուս պատահեց նրան տաճարում և ասաց. «Դու առողջացար, զգոյշ եղիւր, նորից չհիւանդանաս»: Այն մարդը զնաց և հրէաներին պատմեց, որ իրան բժշկողը Յիսուսն է եղել: Սրա համար հրէաները հալածում էին նրան, որ նա շաբաթ օրն էր այդ բանն արել: Յիսուս պատասխանեց նրանց և ասաց. «Իմ հայրը մինչև այժմ բարի բան է գործել, ես էլ գործում եմ»: Հրէաներն աւելի սկսեցին հալածել, որովհետեւ զրանով նա ոչ թէ միայն շաբաթն էր քանդում, այլև Աստծուն իւր հայր էր անուանում և իւր անձը նրան հաւասար դարձնում:

38.

ՅԻՍՈՒՍ ՍԱՍՏՈՒՄ Է ՄՐՐԿԻՆ

Յիսուս երուսաղէմից Գալիլիա դարձաւ. կամեցաւ ծովի միւս կողմն անցնել և քարոզել: Նաւ մտաւ. աշակերտները հետեցին նրան: Եւ ահա ծովի մէջ մեծ փոթորիկ բարձրացաւ՝ այնպէս որ ալիքները նաւը ծածկում էին, իսկ Յիսուս քնած էր նաւի ետեւում:

Աշակերտները մօտ եկան, զարթեցրին նրան և ասացին. «Տէր, փրկիր մեզ, կորչում ենք»: Յիսուս ասաց. «Ինչ վախկոտներ էք, թերահաւատներ»: Սաստեց քամիներին և մեծ խաղաղութիւն տիրեց:

Մարդիկ զարմացան այս բանի վրայ և ասում էին. «Մա ինչպիսի անձն է, որ քամիներն էլ, ծովն էլ հնազանդում են սրան»:

39.

ԿՈՅՐ ԾՆՈՒԱԾԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուս մի անգամ տաղավարահարաց տօնին եկաւ երուսաղէմ: Այնտեղ նա մի մարդ տեսաւ, որ ի ծնէ կոյր էր: Աշակերտները հարցրին Յիսուսին և ասացին. «Ռաբբի, ով է մեղանչել»:

սա՝ թէ սրա ծնողները, որ կոյր է ծնուել: Յիսուս պատասխանեց, «Ո՛չ դա է մեղանչել և ոչ դրա ծնողները, այլ՝ որ Աստծու գործերը յայտնի լինի զրանով»: Այս ասելով՝ թքեց գետնի վրայ. ցեխ շինեց. քսեց կոյրի աչքերին ու ասաց. «Գնա և Սելովամայ աւազանում լուացուի՛ր»: Նա զնաց. լուացուեց. ետ դարձաւ և տեսնում էր:

Դրացիները և նրան առաջուց տեսնողներն ասում էին. «Մա նա չէ, որ նստած մուրում էր»: Մի քանիսներն ասում էին. «Նա է», մի քանիսները՝ «նրան նման է», իսկ ինքն ասում է, «ես եմ»: Այն ժամանակ ասացին նրան. «Հապա աչքերդ ինչպէս բացուեց»: Նա պատմեց, ինչ որ Յիսուսն արել էր: Նրան տարան փարիսեցիների մօտ: Օրը շաբաթ էր, երբ Յիսուս նրա աչքերը բժշկեց: Փարիսեցիները հարցրին, թէ ինչպէս է նրա աչքերը բացուել և նա պատմեց: Փարիսեցիներից մի քանիսն ասացին. «Այն մարդը Աստուածանից չէ, որովհետեւ շաբաթ չէ պահում»: Իսկ միւսներն ասում էին. «Մի մեղաւոր մարդ ինչպէս կարող է այդպիսի հրաշքներ անել»: Ներկայ կարողները երկու մասի բաժանուեցան: Նրանք դարձեալ ասացին կոյրին. «Դու ինչ կասես նրա մասին, որ աչքերդ բաց արաւ»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Մարդարէ է նա»:

Հրէաները չէին հաւատում, թէ նա կոյր է եղել և բժշկուել է, ուստի նրա ծնողներին կան-

չեցին և հարցրին. «Մա է ձեր որդին, որի համար ասում էիք, թէ կոյր ծնունց, հապա ինչպէս է որ հիմա տեսնում է»: Ծնողները պատասխանեցին. «Այո, սա մեր որդին է, նա կոյր ծնունց, բայց թէ հիմա ինչպէս է որ տեսնում է, չգիտենք—ինքը չափահաս է, իրան հարցրէք»: Ծնողները նրա համար այսպէս խօսեցին, որ վախենում էին հրէաներից, որովհետեւ նրանք որոշել էին, եթէ մինը Յիսուսին Քրիստոս, այսինքն Մեսիա ընդունէ, ժողովրդանոցից դուրս անեն:

Երկրորդ անգամ կանչեցին կոյր ծնած և բժշկուածին ու ասացին. «Աստծուն փառք տուր, մենք գիտենք, որ քեզ բժշկողը մեղաւոր է»: Նա պատասխանեց. «Թէ նա յանցաւոր է, այդ չգիտեմ ես, բայց այսքանը հաստատ գիտեմ, որ ես կոյր էի, իսկ այժմ տեսնում եմ»: Դարձեալ հարցրին նրան. «Ի՞նչպէս բացեց քո աչքերը»: Նա պատասխանեց. «Արդէն ձեզ ասացի, չլսեցիք. միթէ դուք էլ էք կամենում նրան աշաներտ լինել»: Այն ժամանակ նրանք հայհոյեցին և ասացին. «Դու ես նրա աշակերտը, իսկ մենք Մովսիսի աշակերտներն ենք»: Բժշկուածը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Հէնց դա է զարմանալուն, որ դուք չէք իմանում, թէ որտեղից է նա, որ իմ աչքերը բաց արաւ: Մենք գիտենք որ Աստուած լսում է աստուածապաշտներին և ոչ թէ մեղաւորներին: Մինչև այսօր դեռ չէ լսուած,

որ մինը կոյր ծնածի աչքերը բաց արած լինի, եթէ սա Աստուածանից չլինէր, ոչինչ չէր կարող անել»: Այն ժամանակ պատասխանեցին. «Դու ինքդ մեղաւոր ծնել ես հերիք չէ, դեռ ուզում ես մեզ բան սովորեցնել»: Նրան դուրս արին:

Յիսուս իմացաւ այս բանը: Երբ բժշկուածին տեսաւ, ասաց. «Դու հաւատում ես Աստծու Որդուն»: Կոյրը պատասխանեց. «Հաւատում եմ, Տէր և երկրպագեց նրան»:

40.

ԱՅՅ ՈՒ ՄՇԱԿ ՆԵՐԻ ԱՌԱԿԸ

Երկնքի արքայութիւնը նման է մի տանուտէր մարդու, որ առաւօտը վաղ դուրս եկաւ այգու համար մշակներ վարձելու: Մշակների հետ օրը մի դահեկանի խօսելով՝ ուղարկեց իւր հարկին: Ժամը երեքի մօտ դուրս եկաւ, տեսաւ այգին: Ժամը երեքի մօտ հրապարակում անգործ ուրիշ մշակներ, որոնք հրապարակում անգործ կանգնել էին և ասաց նրանց. «Դուք էլ գնացէ՛ք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կտամ»: Նրանք էլ գնացին: Դարձեալ հրապարակ դուրս եկաւ էլ գնացին: Դարձեալ հրապարակ դուրս եկաւ ժամը վեցին և իննին ու նոյնպէս արաւ: Ժամը տասն և մէկին դուրս գալով՝ ուրիշ մշակներ գտաւ պարապ կանգնած և ասաց. «Ինչո՞ւ էք

այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել: Ասացին նրան. «Որովհետեւ մեզ ոչ ոք չվարձեց»: Այն ժամանակ ասաց. «Դուք էլ գնացէ՛ք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կառնէք»:

Երեկոյեան՝ այգու տէրը տան վերակացունին ասաց. «Մշակներին կանչիր և վարձ տուր նրանց»: Ամենից առաջ եկողները մօտեցան և մի-մի դահեկան ստացան: Առաջին մշակներն էլ եկան և կարծում էին, թէ աւելի կստանան, բայց նրանք էլ մի դահեկան ընդունեցին: Սրանք տրտնջացին և ասացին. «Դրանք մի ժամ աշխատեցին և մեզ հաւասար ստացան — մենք ենք օրուայ տաքութիւնը և ծանրութիւնը քաշել»: Նա էլ նրանցից մինին պատասխանեց և ասաց. «Ընկեր, ես քեզ չեմ գրկում, չէ՛ որ դու ինձ հետ մի դահեկանով համաձայնեցար, քո վարձն ա՛ռ և գնա՛, ես կամենում եմ որ այն ուշ եկողներին էլ քեզ չափ տամ, միթէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ փողի հետ այնպէս վարուելու, ինչպէս իմ ցանկութիւնն է, ինչու ես նախանձում իմ առատաձեռնութեան վրայ»:

Այսպէս ետիններն առաջին կլինին, իսկ առաջինները՝ ետին:

Ք Ա Ն Ք Ա Ր Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Մի մարդ օտար երկիր էր գնում: Կանչեց ծառաներին և իւր ունեցածը նրանց յանձնեց — մէկին հինգ քանքար տուաւ, միւսին՝ երկու, իսկ երրորդին՝ մի — իւրաքանչիւրին իւր կարողութեան համեմատ և շտապով հեռացաւ:

Հինգ քանքար ստացողը գործ դրաւ փողը և նրանով ուրիշ հինգ քանքար ևս շահուեց: Նոյնպէս և երկու քանքար ստացողը գործ դրաւ և երկու քանքար ևս շահուեց: Իսկ մի քանքար ստացողը գնաց, գետինը փորեց ու տիրոջ քանքարը թաքեցրեց:

Մի քանի ժամանակից ետոյ վերադարձաւ ծառաների տէրը և նրանցից հաշիւ պահանջեց: Հինգ քանքար ստացողն առաջ եկաւ. հինգ նոր քանքարը տիրոջը տուաւ ու ասաց. «Տէ՛ր, դու քանքարը տիրոջը տուաւ ու ասաց. «Տէ՛ր, դու ինձ հինգ քանքար տուիր. ահա հինգ ուրիշ քանքար ևս աշխատել եմ դրանով»: Տէ՛րն ասաց նրան. «Ձատ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ քիչ բանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ քեզ — իմ գալստեան պատճառով հրաւէր ունիմ, դու ևս կարող ես մասնակցել հրաւէրին: Մօտ եկաւ երկու քանքար ստացողն և ասաց. «Ինձ երկու քանքար տուիր, տէ՛ր, ահա ուրիշ

այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել: Ասացին նրան. «Որովհետև մեզ ոչ ոք չվարձեց»: Այն ժամանակ ասաց. «Դուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կառնէք»:

Երեկոյեան՝ այգու տէրը տան վերակացուին ասաց. «Մշակներին կանչիր և վարձ տուր նրանց»: Ամենից առաջ եկողները մօտեցան և մի-մի դահեկան ստացան: Առաջին մշակներն էլ եկան և կարծում էին, թէ աւելի կստանան, բայց նրանք էլ մի դահեկան ընդունեցին: Սրանք տրտնջացին և ասացին. «Իրանք մի ժամ աշխատեցին և մեզ հաւասար ստացան — մենք ենք օրուայ տաքութիւնը և ծանրութիւնը քաշել»: Նա էլ նրանցից մինին պատասխանեց և ասաց. «Ընկեր, ես քեզ չեմ զրկում, չէ որ դու ինձ հետ մի դահեկանով համաձայնեցար, քո վարձն ան և գնա, ես կամենում եմ որ այն ուշ եկողներին էլ քեզ չափ տամ, միթէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ փողի հետ այնպէս վարուելու, ինչպէս իմ ցանկութիւնն է, ինչու ես նախանձում իմ առատաձեռնութեան վրայ»:

Այսպէս ետիններն առաջին կլինին, իսկ առաջինները՝ ետին:

ՔԱՆՔԱՐՆԵՐԻ ԱՌԱԿԸ

Մի մարդ օտար երկիր էր գնում: Կանչեց ծառաներին և իւր ունեցածը նրանց յանձնեց — մէկին հինգ քանքար տուաւ, միւսին՝ երկու, իսկ երրորդին՝ մի — իւրաքանչիւրին իւր կարողութեան համեմատ և շտապով հեռացաւ:

Հինգ քանքար ստացողը գործ դրաւ փողը և նրանով ուրիշ հինգ քանքար ևս շահուեց: Նոյնպէս և երկու քանքար ստացողը գործ դրաւ և երկու քանքար ևս շահուեց: Իսկ մի քանքար ստացողը գնաց, գետինը փորեց ու տիրոջ քանքարը թաքեցրեց:

Մի քանի ժամանակից ետոյ վերադարձաւ ծառաների տէրը և նրանցից հաշիւ պահանջեց: Հինգ քանքար ստացողն առաջ եկաւ. հինգ նոր քանքարը տիրոջը տուաւ ու ասաց. «Տէր, դու քանքարը տիրոջը տուաւ ու ասաց. «Տէր, դու ինձ հինգ քանքար տուիր. ահա հինգ ուրիշ քանքար ևս աշխատել եմ դրանով»: Տէրն ասաց քար ևս աշխատել եմ դրանով»: Տէրն ասաց. «Ճատ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, նրան. «Ճատ լաւ, բարի և հաւատարիմ գտնուելով հետեւի վրայ կառավարիչ կնշանացար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ քեզ — իմ գալստեան պատճառով հրաւեր ունիմ, դու ևս կարող ես մասնակցել հրաւերին: Մօտ եկաւ երկու քանքար ստացողն և ասաց. «Ինձ երկու քանքար տուիր, տէր, ահա ուրիշ

որ նրանք էլ չգան այս տանջանքի տեղը: Աբրահամը պատասխանեց. «Նրանք ունին Մովսէս և մարգարէներ, թող նրանց ասածները կատարեն, այստեղ չեն գայ»: Հարուստը պատասխանեց. «Ոչ, հայր Աբրահամ, եթէ մեռելներից մինը երթայ, նրանք անպատճառ կապաշխարեն»: Աբրահամը կրկնեց. «Երբ Մովսէսին և մարգարէներին չեն լսում, եթէ մեռելներից մինը յարութիւն առնէ և նրանց մօտ գնայ, դարձեալ չեն հաւատայ»:

43.

ՏԱՍՆ ԿՈՅՍԵՐԻ ԱՌԱԿԸ

Տասն կոյսեր իրենց լապտերները վեր առան և գնացին փեսային դիմաւորելու: Դրանցից հինգը յիմար էին, իսկ հինգը իմաստուն: Յիմարները միայն իրանց լապտերները հետները տարան, իսկ իմաստունները լապտերների հետ աւելորդ ձէթ ևս վեր առան: Փեսան ուշացաւ—ամենքիքունը տարաւ:

Կէս գիշերին աղաղակ բարձրացաւ—ահա փեսան գալիս է, եկէք նրան դիմաւորելու: Բոլոր կոյսերը վերկացան և լապտերները պատրաստեցին: Յիմարների լապտերները անցնելու վրայ էին, աւելորդ ձէթ մոռացել էին վերցնել,

ուստի դիմեցին իմաստուններին և ասացին. «Ձեր ձէթիցը մի փոքր էլ մեզ տուէք, մեր լապտերները հանգչում են»: Իմաստունները պատասխանեցին և ասացին. «Մի գուցէ մեզ և ձեզ բաւական չլինի, աւելի լաւ է ծախողների մօտ գնացէք և գնեցէք ձեզ համար»:

Եւ երբ նրանք ձէթ գնելու գնացին, փեսան եկաւ. պատրաստները նրա հետ հարսանիք մտան և դուռը փակուեց: Ետոյ յիմար կոյսերն էլ եկան և ասացին. «Տէր, տէր, դուռը բաց արա»: Փեսան պատասխանեց և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, որ ես ձեզ չեմ ճանաչում»:

Ուրեմն արթուն կացէք, որովհետեւ չգիտէք, թէ մարդու Որդին որ օրը և որ ժամին կգայ»:

44.

ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Աշխարհիս վերջին օրը երբ Յիսուս իրան փառքովը կգայ ու բոլոր հրեշտակները նրա հետ, այն ժամանակ կնստի փառաց աթոռի վրայ: Ետոյ բոլոր ազգերը կժողովուին նրա առջ և նա կչոկէ արդարներին մեղաւորներից, ինչպէս հովիւը ջոկում է ոչխարներին այծերից: Ոչխարները կկանգնացնէ իւր աշ կողմը, իսկ այծերը՝ ձախ:

8) երանի արդարութեան համար հալածուածներին, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնը նրանցն է: 9) երանի է ձեզ, երբ իմ պատճառով կնախատեն և կհալածեն ձեզ. ուրախացէ՛ք դուք, ձեր վարձքը չի մոռացուի երկնքում — մարգարէներին էլ այդպէս հալածեցին:

Բ. «Չկարծէք թէ ես եկել եմ Մովսիսի օրէնքները կամ մարգարէներին գրածները քանդելու. ես չեմ եկել քանդելու՝ այլ պակասը լրացնելու:

Օրինակի համար առաջի մարդկանցն ասուեց, 1) թէ սուտ մի՛ երդուիր, այլ Աստծուն տուած երդումդ կատարիր: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ բնաւ մի՛ երդուէ՛ք՝ ո՛չ երկնքի անունով, որ Աստծու աթոռն է. ո՛չ երկրի անունով, որ նրա պատուանդանն է. ո՛չ երրուսդէմի անունով, որ մեծ թագաւորի քաղաքն է: Ձեր խօսքը թող լինի — այո՛ն՝ այո՛ և ոչը՝ ոչ — սրանից աւելին չարի գործ է»:

2) «Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ աշխտեղ աչք եւ ատամի տեղ ատամ: Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ չարին հակառակ մի՛ կենաք, այլ՝ եթէ մինը քո աջ ծնօտին ապտակէ, չուռ տուր միւսին էլ և եթէ մինը կամենայ կռիւ անել և քո շապիկն առնել, այդպիսի մարդուն վերաբերուդ էլ տուր»:

3) Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ քո ընկերին ալէտք է սիրես, իսկ թշնամուն՝ ատես: Բայց ես ասում եմ ձեզ — «սիրեցէ՛ք ձեր թշնամիներին. օրհնեցէ՛ք ձեզ անիծողներին և աղօթք արէ՛ք նրանց համար, որոնք ձեզ չարչարում և հալածում են, որպէսզի կարող լինիք ձեր երկնաւոր Հօր որդիք լինել, որի արեգակը ծագում է և շար և բարի մարդկանց վրայ և անձրեւ է թափում թէ արդարների և թէ մեղաւորների վրայ: Եթէ դուք սիրէք միայն նրանց, սրտեք ձեզ են սիրում, ինչ վարձ պիտի ստանաք, չէ որ մաքսաւորներն էլ նոյնն են անում: Եթէ որ միայն ձեր բարեկամներին ողջունէք, ինչ աւելի բան արած կլինէք, չէ որ մաքսաւորները և մեղաւորներն էլ նոյնն են անում: Ուրեմն եղէ՛ք կատարեալ, ինչպէս ձեզ երկնաւոր Հայրը կատարեալ է»:

Գ. 4) Ձգո՛յ՛ք կացէ՛ք ձեր տալիք ողորմութեան մասին, որ մարդկանց առաջ չանէք՝ ցոյց տալու համար, մի գուցէ վարձ չստանաք ձեր երկրաւոր հօրիցը: Երբ դու ուզենաս ողորմուելով տալ, փող փչել մի՛ տար քո առօջը, ինչ-թիւն տալ, փող փչել մի՛ տար քո առօջը, ինչպէս կեղծաւորներն են անում ժողովրդանոցնեւրումը և հրապարակներումը՝ մարդկանցից փաւաւորութեամբ համար: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ուաւորութեամբ համար: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ,

որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց երբ դու ողորմութիւն տաս, թող քո աջ ձեռը չիմանայ, թէ ձախն ինչ գործեց, թող քո ողորմութիւնը ծածուկ լինի և քո հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

5) «Երբ դու աղօթես, կեղծաւորների նման մի վարուի՛ր, որոնք սիրում են ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը կանգնել և աղօթել, որ մարդիկ նրանց գործը տեսնեն: Աշմարիտն եմ ասում, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց դու, երբ աղօթք անես, մտի՛ր քո սենեակը. գոնե՛րը փակիր և ծածուկ աղօթի՛ր քո հօրը, և քո հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ: Ինչ ժամանակ դու աղօթք անես, շատ մի խօսիր հեթանոսների նման, որոնք կարծում են, եթէ շատ խօսեն. Աստուած կլսէ: Ուրեմն դուք այսպէս աղօթք կանէ՛ք— մեր հայր, որ երկնքումն ես, քո անունը սուրբ լինի. քո թագաւորութիւնը գայ. քո կամբը լինի՝ ինչպէս երկնքումը, այնպէս էլ երկրիս վրայ. մեր ամենօրեայ հացն այսօր տուր մեզ. մեր պարտքը թող մեզ, ինչպէս որ մենք էլ մեր պարտապաններին ենք թողնում. մի ձգիր մեզ փորձանքի մէջ, այլ չարիցն ազատիր, որովհետեւ թագաւորութիւնը, զօրութիւնը և փառքը բոնն է՝ յաւիտեանս ամէն»:

6) «Երբ դուք պաս պահէ՛ք կեղծաւորների

նման մի տրտմէք, որոնք իրանց ախուր դէմքովը կամենում են ցոյց տալ մարդկանց, թէ պահում են: Աշմարիտն եմ ասում ձեզ. հէնց այդ է նրանց վարձը: Բայց երբ դու պահես, օծի՛ր գլուխդ իւղով, լուսն երեսդ և քո հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

7) «Ձեր գանձերը երկրիս վրայ մի հաւաքէ՛ք, որտեղ ցեցն ու ուտի՛ճն ապականում են և գողները գետնի տակը փորում են և գողանում: Ձեր գանձերը երկնքումը հաւաքեցէ՛ք, ուր ոչ ցեց կայ, ոչ ուտի՛չ և ոչ գողերը գետնի տակը կփորեն և կգողանան: Որովհետեւ ուր ձեր գանձերն են հաւաքուած, այնտեղ էլ ձեր սիրտը կլինի»:

8) «Ոչ որ չի կարող երկու տիրոջ ծառայել — կամ մինին կատէ, միւսին կսիրէ և կամ միւսին կպատուէ, միւսին կարհամարհէ: Դուք չէ՛ք կարող Աստծուն և մամոնային ծառայել»:

9) «Դրա համար էլ ասում եմ ձեզ, հոգու համար հոգ մի անէ՛ք, թէ ինչ պէտք է ուտէք կամ ինչ պէտք է հագնէ՛ք: Զէ որ ոգին կերակրից և մարմինը շորիցը բարձր է: Մտիկ արէ՛ք երկնքի թռչուններին՝ ոչ վարում են, ոչ հնձում երկնքի թռչուններին՝ ժողովում, բայց ձեր երկև ոչ ամբարներումը ժողովում, բայց ձեր երկև աւուր հայրը կերակրում է նրանց— մի՛թէ դուք

2. «Դրա համար էլ նա՝ ով իմ խօսքերը լսում և կատարում է, նման է այն *իմաստուն մարդուն*, որ իւր տունը քարի վրայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին բամինները. խփեցին տանը և տունը չկործանուեց, որովհետև հիմքը քարի վրայ էր դրած»: Իսկ նա՝ ով իմ խօսքերը լսում է, բայց չէ կատարում, նման է *անխելք մարդուն*, որ իւր տունը աւազի վրայ շինեց: Եկան անձրևները. վարարեցին գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին տանը և տունը ընկաւ—նրա կործանումը մեծ էր»:

Երբ Յիսուս այս բոլորը վերջացրեց, ժողովուրդը զարմացաւ նրա քարոզի վրայ:

46.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՒԱՅՄԱՆ, ԿԵՐԱԿՐԻ,
ՊԱՀՔԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹԸ ՍՐԲԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ա, երուսաղէմից եկած դպիրները և փարիսեցիները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. Ինչու քո աշակերտները ծերերի աւանդութիւնիցն անցնում են—ինչու հաց ուտելիս ձեռները չեն լուանում: Նա էլ պատասխան տուաւ նրանց և ասաց. «Կեղծաւորներ, Նսայի մարգարէն շատ լաւ է մարգարէացել ձեր մասին—այս ժողովուրդը շրթունքով է պատուում ինձ, իսկ սրտով

ինձնից հեռացել է: Նրանք Աստծու օրէնքները թողել են և մարդկանց պատուէրներ են սովորեցնում: Լսեցէք և իմացէք, ոչ թէ այն է պղծում մարդուս, ինչ որ բերանն է մտնում, այլ այն՝ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, որովհետև ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, սրտիցն է, ասի՜ այն է պղծում մարդուս: Սրտիցն են դուրս գալիս չար խորհուրդներ, սպանութիւններ, չնութիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ: Ահա սրանք են մարդուն պղծողը, իսկ անլուայ ձեռքով ուտելը մարդուս չէ պղծում»:

Մի փարիսեցի աղաչում էր Յիսուսին, որ իւր մօտ ճաշ ուտէ: Յիսուս չմերժեց նրա խնդիրը՝ գնաց և սեղան նստեց: Փարիսեցիները տեսնելով որ ճաշիցն առաջ չլուացուեց, զարմացաւ: Յիսուս ասաց. «Դուք փարիսեցիներդ մացաւ: Յիսուս ասաց. «Դուք փարիսեցիներդ բաժակի և պնակի զրսի կողմը սրբում էք, այն ներքինը չեք զերծում էք՝ ինչ որ զրսիցը մաքուր է, ներքինը ևս մաքուր կլինի»: Երբ Յիսուս այս ներսիցն էլ մաքուր կլինի: Երբ Յիսուս այս բաներն ասում էր նրանց, դպիրները և փարիսեցիներն սկսեցին բարկանալ, յարձակւում էին նրա վրայ գանաղան հարցերով, որպէսզի բերանիցը մի խօսք խլեն և ամբաստանեն:

Բ. Մի անգամ շաբաթ օրը Յիսուս անցնում էր արտերի միջով, աշակերտները սովեցան. սկսեցին հասկ պոկել և ուտել: Երբ փարիսեցիներն այս բաները տեսան, ասացին. «Ահա քո աշակերտներն այն են անում, ինչ որ արժան չէ շաբաթ օրն անել»: Նա պատասխանեց նրանց և ասաց. «Դուք չէք կարդացել, թէ ինչ արաւ Դաւիթը, երբ սովեց. ինչպէս մտաւ նա Աստծու տունը և առաջաւորութեան հացը կերաւ, որ ոչ ոք իրաւունք չունէր ուտելու՝ բացի քահանաներից: Կամ չէք կարդացել օրէնքումը, որ քահանաները շաբաթ օրերում տաճարի մէջ շաբաթը պղծում են և անմեղ են համարում: Բայց ասում եմ ձեզ, տաճարիցն էլ մեծ է այստեղ: Մարդու Որդին նաեւ շաբաթի տէրն է:

Յիսուս հեռացաւ այնտեղից և զնաց նրանց ժողովրդանոցը: Այնտեղ մի մարդ կար, որի ձեռքը չօրացած էր: Յիսուսին հարցրին. «Արդեօք շաբաթ օրը կարելի է բժշկել»: Այս նրա համար ասացին, որ նրանից մի պատասխան ստանան և սկսեան չարախօսել: Նա պատասխանեց և ասաց. «Եթէ ձեզնից մէկը մի ոչխար ունենայ, շաբաթ օրը փոսի մէջ ընկնի, միթէ նրան չի բռնի և փոսիցը չի հանի: Բայց մարդը ոչխարից ո՞րքան բարձր է, ապա ուրեմն շաբաթ օրը պէտք է բարի գործել»: Դարձաւ այն մարդուն և ասաց. «Զեռդ մեկնիր», նա մեկնեց և ձեռն

առողջացաւ միւսի նման: Փարիսեցիները դուրս գնացին և խորհուրդ էին անում, թէ ինչպէս կորցնեն նրան:

47.

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՍԱՄԱՐԱՅԻ ԿԻՆԸ

Երբ Յիսուս Հրէաստանից Գալիլիա էր դառնում, Սամարիայի միջովն անցնելիս եկաւ Սիւքեար քաղաքը: Այստեղ էր Յակովբի ջրհորը: Յիսուս զաղրել էր, ուստի նստեց այդ ջրհորի վրայ: Մօտաւորապէս ժամը վեցն էր: Ահա այդ միջոցին քաղաքից մի կին եկաւ ջուր հանելու: Յիսուս ասաց նրան. «Ջուր տուր ինձ, որ խմեմ»: Յիսուս ասաց նրան. «Ինչպէս կերանք աշակերտները քաղաքէն գնացել կերանք: Սամարացի կինն ասաց Յիսուսին. «Դու հրէայ ես, ես սամարացի, ինչպէս ես ինձանից ջուր ուզում»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Եթէ դու գիտենայիր թէ ով է քեզնից ջուր ուզողը, դու նրանցից կենդանի ջուր կխընդրէիր»: Կինն ասաց. «Տէր, դու դոյլ չունիս, այս ջրհորն էլ խորն է, ո՞րտեղից կտաս կենդանի ջուր. միթէ դու մեծ ես մեր հայր Յակովբից, որ այս ջրհորը տուաւ մեզ. ինքն այստեղից խմեց, նոյնպէս նրա որդիքը և անապտեղից խմեց, նոյնպէս նրա որդիքը և անապտեղները»: Յիսուս պատասխանեց. «Ով այս

Ջրիցը խմում է, նորից ծարաւանում է, իսկ ու
իմ տուած ջրիցը կխմէ, յաւիտեանս չի ծարաւի։
Այն ջուրը, որ ես կտամ, ջրի աղբիւրը կլինի
նրանում, որ յաւիտեան կբղխէ նրա մէջ»։ Կինն
ասաց նրան. «Տէր, տո՛ւր ինձ այն ջուրը, որպէս-
զի միւս անգամ չգամ այստեղ ջուր հանելու»։

Յիսուս ասաց նրան. «Դնա՛, կանչի՛ր քո մարդուն և եկ այստեղ»։ Կինը պատասխանեց և ասաց. «Ես մարդ չունիմ»։ Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտ ասացիր, թէ մարդ չունիմ, բայց դու հինգ մարդ ես ունեցել և նա, որ հիմա ունիս, քոնը չէ»։ Կինն ասաց նրան. «Տէ՛ր, ես տեսնում եմ, որ դու մարդարէ՛ ես, մեկնի՛ր ինձ այս մութ կէտը—մեր հայրերն այս սարերում աղօթք արին, իսկ դուք հրէաներդ՝ ասում էք, թէ Երուսաղէմում միայն կարելի է աղօթել»։ Յիսուս ասաց նրան. «Դուք երկրպագութիւն էք անում նրան, որին չէք կանաչում, իսկ մենք երկրպագում ենք նրան, որին ճանաչում ենք»։ Կին, հաւատա՛ ինձ, որ կգայ ժամանակ, երբ ոչ այդ լեռներում կերկրպագէք չօրը և ոչ էլ Երուսաղէմումը. կգայ ժամանակ և այդ ժամանակը հիմա է, որ ճշմարիտ երկրպագողները հոգւով և ճշմարտութիւնով կերկրպագանեն չօրը։ Աստուած հոգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրպագանեն»։ Կինն ասաց. «Ձեր ասածն այն ժամանակ կլինի՛,

երբ Մեսսիան կամ Քրիստոսը վզայ՝ Յիսուսը
ասաց նրան. «Քեզ հետ խօսողը Մեսսիան ինքն է»։
Այս խօսքի վրայ եկան աշակերտները։ Կինը
թողեց իւր կուժը, գնաց քաղաք և մարդկանց
ասաց. «Եկէ՛ք տեսէ՛ք մի մարդ, որ ինձ ասաց
այն բոլորը, ինչ որ գործել եմ. արդեօ՞ք նա չէ
Քրիստոսը»։ Հատ սամարացիներ զուրս գնացին
քաղաքից տեսնելու նրան։ Այն ժամանակ աշա-
կերտները խնդրեցին Յիսուսին և ասացին. «Ռաբ-
բի, հաց կեր»։ Նա պատասխանեց. «Ես այնպի-
սի կերակուր ունիմ ուտելու, որ դուք չգիտէք»։
Աշակերտներն ասում էին միմեանց. «Արդեօ՞ք ով
սրա համար ուտելու բան բերաւ»։ Յիսուս ա-
սաց. «Դմ կերակուրն այն է, որ իմ ուղարկողի
կամքը կատարեմ»։ Սամարացիներն եկան և աղա-
չեցին, որպէսզի մի քանի օր իրանց մօտ մնայ,
և մնաց այնտեղ երկու օր։ Այնտեղ շատերը հա-
ւատացին նրան և այն կնոջն ասում էին. «Այլևս
քո խօսքերով չենք հաւատում, այժմ մենք ինք-
ներս լսեցինք մեր ականջներով այդ բոլորը և
գիտենք ճշմարտապէս, որ սա է աշխարհիս
փրկիչը՝ Քրիստոսը»։

48.

ՄԱՐԻԱՄ ԵՒ ՄԱՐԹԱ

Յիսուս շրջելով՝ եկաւ Բեթանիա գիւղը։ Այնտեղ կենում էր մի կին՝ Մարթա անունով։ Սա Յիսուսին իւր տուն ընդունեց։ Մարթան մի քոյր եւ ունէր՝ անունը Մարիամ։ Սա էլ տիրոջ մօտ նստեց և լսում էր նրա խօսքերը։ Մարթան Յիսուսին պատուելու համար, մեծ պատրաստութեան մէջ էր։

Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, հոգի չէ, որ քոյրս ինձ մենակ է թողել ծառայելու, ասա նրան, որ ինձ օգնէ»։ Յիսուս պատասխանեց նրան և ասաց. «Մարթա, զու շատ բաներով ես զբաղուած, բայց մի բան է պէտք։ Մարիամը բարի մասն ընտրեց, որ ոչ որ չի խլի նրանից»։

49.

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մրանից ետոյ Մարիամի և Մարթայի եղբայր Ղազարոսը հիւանդացաւ։ Քոյրերը մարդ ուղարկեցին Յիսուսի մօտ ասելու. «Տէր, որին դու սիրում էիր, հիւանդ է»։ Յիսուս երբ լսեց, ասաց. «Այդ հիւանդութիւնը մեռնելու համար չէ, այլ Աստծու փառքի համար, որպէսզի նրա որ-

դին փառաւորուի»։ Յիսուս երկու օր մնաց այնտեղ, ուր որ էր։ Նրանից ետոյ ասաց աշակերտներին. «Եկէք դարձեալ գնանք Հրէաստան, մեր բարեկամ Ղազարոսը քնել է»։ Աշակերտներն ասացին. «Տէր, եթէ քնել է, կգարթի»։ Այն ժամանակ Յիսուս պարզ կերպով ասաց. «Ղազարոսը մեռել է. ես այնտեղ չէի, բայց ուրախ եմ ձեզ համար, որովհետեւ դուք պիտի հաւատաք ինձ։ Գնանք նրա մօտ»։

Յիսուս դարձաւ Բեթանիա։ Արդէն չորս օր էր՝ ինչ գերեզմանի մէջ էին դրել։ Երեսադէմից շատերն եկել էին Մարիամին և Մարթային մխիթարելու համար։ Երբ Մարթան լսեց, որ Յիսուս գալիս է, գնաց դիմաւորելու, իսկ Մարիամը տանը նստած էր։ Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի։ Բայց հաւատացած եմ, հիմա էլ ինչ որ Աստուածանից խնդրես, կտայ քեզ»։ Յիսուս ասաց նրան. «Քո եղբայրը յարուցիւն կառնէ վերջին յարութեան ժամանակ»։ Յիսուս կրկնեց. «Ես իսկ եթէ մեռնի էլ, դարձեալ կապրի, հաւատում ես տէր, ես հաւատացել եմ, որ դու ես Քրիստոսը՝ Աստծու Որդին»։

Եւ երբ այս ասաց, գնաց և թաքուն կան-

այդ բանը դու չես տեսնում: Կգան օրեր, երբ քո թշնամիները կապաշարեն քեզ և հիմապատակ կանեն. որդիքդ քո մէջը կկոտորեն ու չեն թողնի, որ քո միջումը քարը բարի վրայ կանգնէ, որովհետեւ այցելութեանդ ժամանակը չիմացար: Ժողովուրդը, որ առաջևից և ետևից գնում էր. աղաղակում և ասում էր. «Ուսանա՛ն Դաւթի որդուն, օրհնեալ է Տիրոջ անունով եկող թագաւորը, ուսանան բարձրումը»: Եւ երբ Նրուսդէմ մտաւ, ամբողջ բաղաբը զղրկեցաւ և ամենայն օք հարցնում էր. «Ո՛վ է սա»: Սա Յիսուսն է, Նազարէթի մարգարէն», սլատասխանում էին նրան:

Յիսուս մտաւ տաճարի գաւիթը. դուրս արաւ
բոլոր առևտուր անողներին — աղանէվաճառնե-
րին, կործանեց փող մանրողների սեղանները և
ասաց նրանց. «Գրած է, որ իմ տունը աղօթքի
տուն պիտի լինի, իսկ դուք նրան վաճառա-
տեղ էք դարձրել»: Նրա մօտ տաճարում գալիս
էին շատ կաղեր, կոյրեր ու բժշկու՜մ էր նրանց:
Նրբ տաճարի իշխանութիւնը տեսաւ այս ամենը
և տաճարում եղողների գովասանական աղաղակ-
ները, խիստ բարկացան և ասում էին նրան.
«Լսո՞ւմ ես, թէ դրանք ինչ են ասում»: Յիսուսն
էլ ասաց նրանց. «Այո, միթէ չէք կարգացել, որ
մանուկների և կաթնակերների բերանով պիտի
հաստատուի օրհնութիւնը»: Յիսուս թողեց

Ֆրանց, գնաց քաղաքից դուրս՝ Բեթանիա և գի-
շերն այնտեղ մնաց:

53.

ՅԻՍՈՒՍ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒՄ Է ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻ ՀԵՏ

Ա. Առաւօտեան՝ երբ Յիսուս քաղաք եկաւ, մօտաւ տաճար: Քահանայապետները և ժողովրդի ծերերը մօտ եկան և երբ նա ուսուցանում էր, ասացին. «Ի՞նչ իշխանութիւնով ես անում այդ բաները և ո՞վ տուաւ քեզ այդ իրաւունքը»: Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ մի բան կ'նարցնեմ, եթէ պատասխանէք, ես էլ ձեզ կ'ասեմ» թէ ի՞նչ իշխանութիւնով եմ այս բաներն անում — Յովնանէսի մկրտութիւնը ո՞րտեղից էր, երկնքից, թէ մարդկանցից»: Նրանք իրանց մէջ մտածում էին. «Եթէ երկնքից ասենք, կ'ասէ մեզ, մտածում էին. «Եթէ երկնքից ասենք, կ'ասէ մեզ, հասկա ինչո՞ւ չհաւատացիր նրան, իսկ եթէ ասենք մարդկանցից, ժողովրդիցը վախենում ենք, որովհետեւ ամենքը Յովնանէսին մարդաբէ են խանեցին. «2դիտենք»: Նա էլ նրանց ասաց. «Ես էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ անում այս բաները»:

Բ. Դրանից ետոյ փառիսեցինները գնացին և

խորհուրդ արին, թէ ինչպէս խօսքով որոգայթ դնեն նրան: Փարիսեցիներն իրանց աշակերտներին հերովդէսի մարդկանց հետ Յիսուսի մօտ ուղարկեցին, գովեցին նրան և ասացին. «Վարդապետ, գիտենք, որ դու ճշմարիտ ես ուսուցանում. դու ոչ որից չես բաշտում և ոչ երեսպատութիւն գիտես: Այժմ ասա մեզ՝ կայսեր հարկ տալ պէտք է, թէ ոչ»: Յիսուս նրանց չարութիւնն իմանալով՝ ասաց. «Ինչո՞ւ էք փորձում ինձ, կեղծաւորներ, ցոյց տուէք ինձ հարկի դահեկանը»: Նրանք մի դահեկան բերին: Յիսուս հարցրեց. «Ո՞ւմն է այս պատկերը ձեռքիդ»: Նրանք պատասխանեցին. «Կայսեր»: Յիսուս ասաց. «Ուրեմն կայսրինը՝ կայսրին տուէք, իսկ Աստծունը՝ Աստծուն»: Երբ այս բանը լսեցին, խիստ զարմացան, թողին նրան և հեռացան:

Գ. Մինչև այժմ Յիսուս պաշտպանւում էր թշնամիների յարձակումների դէմ, այժմ ինքն է սկսում յարձակուել նրանց վրայ մի առակ պատմելով—«Մի տանուտէր այգի տնկեց. նրան ցանկով պատեց. մէջը հնձան փորեց. աշտարակ շինեց. յանձնեց մշակներին, իսկ ինքը գնաց ուրիշ աշխարհ: Երբ ժամանակը մօտեցաւ, ուղարկեց ծառաներին մշակների մօտ՝ պտուղն ստանալու: Մշակները ծառաներին բռնեցին—մէկին տանջեցին, միւսին սպանեցին և երրորդն էլ

քարկոծեցին: Դարձեալ ուղարկեց ուրիշ ծառաներ առաջիններից շատ, բայց նրանց հետ էլ միևնոյն ձևով վարուեցան: Վերջապէս իւր որդուն ուղարկեց՝ ասելով թերևս նրանից ամաչեն: Մշակները որդուն տեսնելով՝ իրանք իրանց ասացին. «Սա ծառանդն է, եկէք սպանենք և ծառանդութեանը տիրանանք»: Իսկոյն բռնեցին նրան, այգուց դուրս հանեցին և սպանեցին: Երբ այգու տէրը գայ, ինչ կասէ մշակներին»:

Նրանք պատասխանեցին. «Չար մշակներին կհեռացնէ և այգին ուրիշ մշակների կյանձնէ, որոնք կխոստանան իւր ժամանակին պտուղ տալ»: Յիսուս պատասխանեց. «Այսպէս էլ Աստծու արքայութիւնը ձեզնից կառնուի և կտրուի հեթաքայութիւնը ձեզնից կառնուի և կտրուի հեթաքայութիւնը, որոնք պտուղներ կտան»: Փարիսեանոսներին, որոնք պտուղներ կտան: Փարիսեցիները նկատեցին, որ իրանց վրայ է խօսում, ուստի շատ բարկացան: Այնուհետև յարմար ժամանակ էին որոնում, որ բռնեն Յիսուսին, բայց վախենում էին ժողովրդից, որովհետև նրան մարգարէի տեղ էր ընդգնում:

Դ. Յիսուս շարունակում է իւր յարձակումը—նա խօսեց ժողովրդի և իւր աշակերտների հետ ու ասաց. «Մովսէսի աթոռի վրայ դպիրները և փարիսեցիները նստեցին: Դրանք ինչ էլ որ ասեն ձեզ, լսեցէք և արէք, բայց նրանց գործերից հեռու կացէք, որովհետև ասում են, չեն կատարում: Ծանր և դժուարա-

Ալիւր բեռներ են կապում և դնում մարդկանց ուսերին, բայց իրանք մատով անգամ չեն ուզում շարժել: Նրանց բոլոր գործերը մարդկանց երեսուր համար է: Սիրում են ընթրիքներումն առաջին տեղն ունենալ. ժողովարաններում առաջին կարգի ամեններն են ընտրում. սիրում են որ փողոցներումն իրանց ողջունեն և մարդկանցից ռաբբի, ռաբբի կոչունեն: Բայց դուք այդպէս չպիտի լինիք:

«Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, երկնքի արքայութեան դռները փակում էք մարդոց առաջ. ինքներդ չէք մտնում. իսկ մտնողներին էլ արգելում էք: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, տասանորդում էք անանուխ, սամիթ և չաման, բայց մոռանում էք օրէնքի ծանր-ծանր կողմերը՝ դատաստանը ողորմածութիւնը և հաւատքը—այս պէտք է անել և այն չմոռանալ: Կոյր առաջնորդներ, մօեղները բամում էք, բայց ուղտերը կուլ էք տալիս: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, բաժակի և սկաւառակի արտաքին կողմը մաքրում էք, բայց ներքուստ լի էք յափշտակութեամբ և անիրաւութեամբ: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, նման էք ծեփած գերեզմանների, որոնք արտաքուստ գեղեցիկ են երևում, բայց ներքուստ լի են մեռելների ոսկորներով և ամեն տեսակ պղծու-

թիւնով: Այսպէս էլ դուք, թէև արտաքուստ արդար էք երևում, բայց ներքուստ լի էք կեղծաւորութիւնով և անօրէնութիւնով: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք մարդարէներ շիրիմները շինում էք, արդարների գերեզմանները զարդարում էք և ասում, եթէ մեր հայրերի ժամանակներում ապրէինք, մասնակից չէինք լինի նրանց սպանման: Ուրեմն դուք չէինք լինի նրանց սպանողների որակայում էք, թէ մարդարէների սպանողների որդիքն էք: Դուք՝ օձեր, իժերի գաւակներ, ինչպէս կարող էք փախչել գեհենի դատաստանիցը»:

«Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, դու որ մարդարէներին կոտորում էիր և քեզ մօա ուղարկուածներին բարկոծ անում, քանի անգամ կամեցայ բռնել քեզ և քանի անգամ կամեցայ քեզ երեսաներին ժողովել այնպէս, ինչպէս հաւր ժողովում է իւր ձագերին թևերի տակ, բայց չկամեցար: Դէ որ ինձ չլսեցիր, աւերակ կդառնաս:

54.

ՅՈՒԴԱՅԻ ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆԸ

Յիսուս ցերեկը սովորեցնում էր տաճարում, իսկ գիշերները բարձրանում էր Չիթենեաց լեռը: Բոլոր ժողովուրդը առաւօտանց վաղ գնում էր տաճարը նրան լսելու համար: Սրանից ետոյ քահանայապետները, դպիր-

ները և ժողովրդի ձերերը ժողովուեցան այն քահանայապետի սրահը, որի անունը Կայիափա էր՝ և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս Յիսուսին նենգութեամբ բռնեն և սպանեն, բայց ասում էին՝ ոչ այս օտնի ժամանակ, որպէսզի ժողովրդի մէջ խռովութիւն չընկնի:

Տասներկուսից մինը՝ Յուդա իսկարիովտացին, զնաց քահանայապետների մօտ և ասաց. «Ի՞նչ կտաք ինձ, որ Յիսուսին ձեզ մատնեմ»: Նրանք շատ ուրախացան և երեսուն արծաթ խոստացան: Այնուհետև յարմար ժամանակ էր որոնում Յուդան, որ մատնէ Յիսուսին:

55.

ՈՏՆԱԼՈՒՍՅ ԵՒ ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԸՆԹՐԻՔ

Ա. Աւագ հինգշաբթի օրը աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին նրան. «Ո՞րտեղ ես կամենում, որ քեզ համար զատիկը պատրաստենք»: Յիսուս ասաց. «Գնացէ՛ք քաղաք՝ այս ինչ մարդու մօտ և ասացէ՛ք նրան—վարդապետն ասում է՝ քեզ մօտ պիտի ուտեմ զատիկն աշակերտներիս հետ»: Նրանք էլ այնպէս արին, ինչպէս որ Յիսուս հրամայեց և պատրաստեցին զատիկը: Երեկոյեան սեղան նստեց տասն և երկու աշակերտների հետ և ասաց. «Յանկանալով

ցանկացայ այս զատիկը ձեզ հետ ուտել իմ չարչարուելուց առաջ»:

Յետոյ Յիսուս ընթրիքից վեր կացաւ, հանեց վերևի հանդերձները և մի ղենջակ առաւ. մէջքին կապեց. ջուր տաք կոնքի մէջ, սկսեց նրանց ոտները լուանալ և մէջքին կապած ղենջակովը սրբել: Կարգը Սիմօն Պետրոսին հասաւ. նա թոյլ չտուաւ և ասաց. «Տէր, դո՞ւ պէտք է իմ ոտները լուանաս»: Յիսուս պատասխանեց. «Ինչ որ ես անում եմ, դու այժմ չգիտես, բայց ետոյ կիմանաս»: Պետրոսն ասաց. «Երբէք չեմ թոյլ տայ, որ դու իմ ոտները լուանաս»: Յիսուս պատասխանեց. «Եթէ չթողնես ոտներդ սուս պատասխանեց. «Եթէ չթողնես ոտներդ լուանամ, դու իմ աշակերտը չես լինի»: Այն ժամանակ Սիմօն Պետրոսն ասաց. «Տէր, եթէ այդպէս է՝ ոչ թէ իմ ոտները միայն, այլ ձեռներս ու գլուխս էլ լուան»: Եւ երբ նրանց ոտները լուաց, հագաւ իւր հանդերձները, նորից սեղան նստեց և ասաց. «Գիտէ՛ք թէ ես ի՞նչ արի ձեզ: Դուք ինձ կանչում էք վարդապետ և տէր և լաւ էք անում, որովհետև հետև այդպէս էլ եմ: Եթէ ես՝ ձեր ոտները լուացի, դուք էլ պէտք է իրարու ոտները լուաք: Ես ձեզ խոնարհութեան օրինակ ցոյց տուի—ինչպէս ես ձեզ արի, նոյնն էլ դուք արէ՛ք միմեանց»:

Բ. Յիսուս այս ասելով՝ հողուով տրտմեցաւ և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, ձեզանից մէկը մատնելու է ինձ: Աշակերտներն էլ տարակուսած իրար երեսի էին նայում, թէ ում համար է ասում, ուստի ամեն մինը տեղից վեր կենալով՝ ասում էր. «Տէր, միթէ ես եմ»: Յիսուս պատասխանեց. «Մարդու Որդին կգնայ, ինչպէս որ գրուած է, բայց վա՛յ այն մարդուն, որի ձեռով նա պիտի մատնուի. աւելի լաւ էր, եթէ այն մարդը ծնուած չլինէր»: Այն ժամանակ Յուդան էլ ասաց. «Միթէ ես եմ, վա՛րդապետ»: Յիսուս ասաց. «Դու ասացիր»: Յուդան իսկոյն դուրս գնաց: Արդէն երեկոյ էր:

Երբ Յուդան դուրս գնաց՝ Յիսուս իրան ազատ զգաց, ուստի և ասաց. «Մի փոքր ժամանակ էլ ձեզ հետ եմ. նոր պատուէր եմ տալիս ձեզ, որ դուք իրար այնպէս սիրէք, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի: Սրանով ձեզ ամենքը կճանաչեն, որ իմ աշակերտներն էք»:

Գ. Ընթրիքից ետոյ Յիսուս վեր առաւ հաց և օրհնելով՝ կոտրեց, աշակերտներին տուաւ ու ասաց. «Առէ՛ք, կերէ՛ք, այս է իմ մարմինը, այսպէս արէք իմ յիշատակի համար»: Ետոյ բաժակն առաւ. զոհացաւ. տուաւ նրանց և ասաց. «Խմեցէ՛ք զրանից ամենը, այս բաժակը նոր ուխտն է՝ իմ արիւնովը, որ թափուում է ձեզ և շատերի

մեղաց թողութեան համար: Ամեն անգամ՝ երբ կամենաք ինձ յիշել, այսպէս արէք:

56.

ՅԻՍՈՒՍ ԳԵԹՍԵՄԱՆՈՒՄ

Ս. Օրհնելուց ետոյ՝ Յիսուս իւր աշակերտներով անցաւ Պետրոնի ձորը և բարձրացաւ Զիթենեաց լեռը: Այստեղ Յիսուս ասաց իւր աշակերտներին. «Դուք ամենքդ այս գիշեր կգայթակղուէք, որովհետեւ գրած է— հովուին որ զարթակղուէք, որովհետեւ գրած է— հովուին որ զարթակղուէք, ոչխարները կցլուեն»: Բայց Պետրոսն կեն, ոչխարները կցլուեն, ես չեմ ստաց. «Եթէ ամենքն էլ գայթակղուեն, ես չեմ գայթակղուի»: Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, այս գիշեր՝ մինչև աքաղաղի կանասում քեզ, այս գիշեր՝ մինչև քեզ չելը երեք անգամ կուրանաս ինձ»: Պետրոսն ասաց. «Եթէ մեռնելու էլ լինիմ, դարձեալ քեզ ասաց. «Եթէ մեռնելու էլ լինիմ, դարձեալ քեզ չեմ ուրանայ»: Այսպէս էլ միւս աշակերտներն էին ասում:

Բ. Զիթենեաց լեռան վրայ մի պարտէզ կար՝ անունը Գեթսեմանի: Յիսուս իւր աշակերտներին հետ եկաւ այստեղ և ասաց նրանց. «Այստեղ նստեցէ՛ք, արթուն կացէ՛ք մինչև ես գնամ և աղօթք անեմ»: Այս ասաց, առանձնացաւ պարտիզի մի անկիւնում. երեսի վրայ ընկաւ. աղօթում

տի աներ Աննայի մօտ, իբրև ապահով տեղ՝ մինչև ատենի անդամները կժողովվեն Յիսուսին դատելու։ Աննան հին քահանայապետ էր. նա այդ ազատ ժամին հարցովփորձ արաւ Յիսուսին՝ նրա աշակերտների և վարդապետութեան մասին։ Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես յայտնի կերպով քարոզել եմ աշխարհին, ես միշտ սովորեցրել եմ ժողովարանումը և տաճարումը— ծածուկ ոչինչ չեմ խօսել։ Ի՞նչու ես ինձ հարցնում, խողներին հարցրու, թէ ինչ եմ քարոզել նրանց»։ Այսպէս խօսելիս սպասաւորներից մինը Յիսուսին ապտակ տուաւ և ասաց. «Այդպէս ես պատասխանում քահանայապետին»։ Յիսուս ասաց. «Եթէ չար բան խօսեցի, ցոյց տուր, իսկ եթէ բարի, ինչո՞ւ ես խփում»։

Երբ լուր եկաւ, թէ ժողովի անդամները հաւաքուել են, Աննան Յիսուսին կապած ուղարկեց Կայիափա քահանայապետի մօտ, ուր դպիրները և ծերերն էին ժողոված։ Պետրոսը հեռուից գնում էր նրա ետևից՝ մինչև քահանայապետի բակը։ Ներս մտաւ, նստեց ծառաների մօտ, որպէսզի տեսնէ թէ ինչ է պատահում։ Քահանայապետները, ծերերը և բոլոր ատենաւոր Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւններ էին որոնում, որ մահու դատապարտեն, բայց ոչինչ չկարողացան գտնել։ Թէպէտ այստեղ շատ սուտ վկաներ էին եկել, բայց ոչինչ չկարողացան ապացու-

ցանել։ Վերջապէս երկու սուտ վկաներ առաջ եկան և ապացուցանում էին, որպէս թէ Յիսուսն ասել է, թէ ես կարող եմ Աստծու տաճարը բանդել և երեք օրում կրկին շինել։ Քահանայապետը վեր կացաւ և ասաց Յիսուսին. «Ոչինչ չես պատասխանում, ինչ որ սրանք քո դէմ վկայում են»։ Յիսուս լուռ էր, որովհետեւ իւր թշնամիները միևնոյն ժամանակ իւր դատաւորներն էին, ինչ էլ ասէր, չպիտի ընդունէին։ Քահանայապետն ասաց. «Երդում եմ տալիս քեզ կենդանի Աստծու անունով, ասա՛, դո՞ւ ես Մեսսիան՝ Քրիստոսը՝ Աստծու որդին»։ Յիսուսն էլ ասաց. «Այդ դու ես ասում, իսկ ես ասում եմ ձեզ, որ հիմիկուանից կտեսնէք մարդու Որդուն Աստծու աջ կողմը նստած՝ երկնքի ամպերի վրայ գնալիս»։ Այն ժամանակ քահանայապետը պատառեց իւր հանդերձները և ասաց. «Սա Աստծուն հայհոյում է, էլ ինչ հարկաւոր են մեզ վկաներ. դուք ինքներդ լսեցիք զրա հայհոյանքը. ինչ էք կարծում»։ Նրանք պատասխանեցին և ասացին. «Դա մահու արժանի է»։ Այն ժամանակ թքեցին նրա երեսին և բռունցքով ծեծեցին, ումանք էլ ապտակ տուին ասելով. «Մարդարէացիք, Քրիստոս, ո՞վ է քեզ զարկողը»։

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱԽՃԱՆԸ

Ա. Պետրոսը նստած էր դուրսը՝ բակում։ Մի աղախին մօտ եկաւ և ասաց. «Գու էլ գալիլիացի Յիսուսի հետն էիր»։ Նա բոյորի առաջ ուրացաւ և ասաց. «Ես նրան չեմ ճանաչում»։ Սրանից ետոյ մի ուրիշ կին տեսաւ նրան՝ և ասաց այնտեղ եղողներին. «Սա էլ նազովրեցի Յիսուսի հետն էր»։ Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ և երդուեց, որ այն մարդուն չէ ճանաչում։ Փոքր ժամանակից ետոյ այնտեղ կանգնողները ասացին Պետրոսին. «Ճշմարիտ է, դու էլ նրանցից ես, քո լեզուիցն էլ երևում է այդ»։ Այն ժամանակ Պետրոսն սկսեց անիծել և երդուել, որ այն մարդուն չէ ճանաչում։ Այս միջոցին աքաղաղն իսկոյն կանչեց։ Յիսուս դարձաւ և մտիկ տուաւ Պետրոսին։ Պետրոսը յիշեց Տիրոջ խօսքը, որ ասել էր. «Մինչև աքաղաղի կանչելը երեք անգամ կուրանաս ինձ»։ Պետրոսը դուրս գնաց և դառնապէս լաց եղաւ։

Բ. Մատնիչ Յուդան, երբ տեսաւ, որ Յիսուսին դատապարտեցին, զղջաց, երեսուն աքժաթը ետ դարձրեց քահանայապետներին ու ասաց. «Ես մեղք գործեցի՝ անմեղ արիւն մատնեցի»։ Նրանք տատասխանեցին. «Մեզ ինչ, դու

գիտես»։ Յուդան արծաթը ձգեց տաճարի մէջ, հեռացաւ, գնաց և խեղդուեց։ Թշնամիներն ասացին. «Արժան չէ այդ փողը գանձանակի մէջ ձգել, որովհետեւ արիւնի գին է»։ Խորհուրդ արին և դրանով բրուտի ազարակը գնեցին՝ օտարականներին թաղելու համար։

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌԱՋ

Ուրբաթ լուսաբացին կապեցին Յիսուսին և տարան պոնտացի Պիղատոսի մօտ, որ երկրի կուսակալն էր։ Իրանք չմտան պալատը, որովհետեւ գատկի տօնը մօտ էր, կպղծուէին և գատկական գառը չէին կարող ուտել։ Պիղատոսն ինքը դուրս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Ի՞նչ գանգատ ունիք այդ մարդու գէմ»։ Նրանք պատասխանեցին. «Եթէ սա չարագործ չլինէր, բեզ մօտ չէինք բերի»։ Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դուք վեր առէք և ձեր օրէնքի համաձայն դատեցէք»։ Հրէաներն ասացին. «Մեր օրէնքը մեզ իրաւունք չէ տալիս մահու վճիռ տալ։ Սա մոլորեցնում է ժողովրդին. արգելում է կայսեր հարկ տալ և իրան թագաւոր է անուանում»։ Յիսուս ոչինչ չպատասխանեց քահանայապետների և ժողովրդի ծերերի մեղադրանքներին։ Այն

ժամանակ Պիղատոսը հարցրեց. «2Էս լսում թէ որքան բաներ են վկայում քեզ հակառակ»: Յիսուս էլի ոչինչ չապատասխանեց: Կուսակալը խիստ զարմացաւ այս բանի վրայ, ուստի Յիսուսին ներս տարաւ պալատը և ասաց: «Դու հրէաների թագաւոր ես անուանում քեզ»: Յիսուս պատասխանեց. «Եթէ ես այս աշխարհի թագաւորներից լինէի, իմ զօրքերը կպատերազմէին, որ ես հրէաների ձեռք չընկնէի. իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ»: Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դու թագաւոր ես»: Յիսուս պատասխանեց. «Դու ես ասում, որ ես թագաւոր եմ. ես դրա համար էլ ծնուել և աշխարհ եմ եկել, որ վկայեմ այն ճշմարտութիւնը, որ ես լսել և տեսել եմ Աստծու մօտ»: Պիղատոսը հեթանոս էր, այն աշխարհի թագաւորութեան մասին հասկացողութիւն չունէր. նա բաւականացաւ նրանով, որ Յիսուս ասաց. թէ ես այս աշխարհի թագաւորներից չեմ, ուստի դուրս գնաց հրէաների մօտ և ասաց. «Ես ոչ մի յանցանք չեմ գտնում նրա մէջ»:

Ժողովուրդն սկսեց ևս աւելի զրպարտել և ասել. «Սա ժողովրդին խառնում է ամբողջ Հրէաստանի մէջ՝ Գալիլիայից սկսած մինչև այստեղ»: Պիղատոսը, երբ Գալիլիայի անունը լսեց, հարցրեց, թէ արդեօք նա Գալիլիայիցն է և երբ իմացաւ որ Հերովդէսի իշխանութիւնիցն է, ու-

ղարկեց նրա մօտ, որ այդ օրերում երուսաղէմ էր եկել: Հերովդէսը Յիսուսին տեսնելուն պէս, խիստ ուրախացաւ, որովհետեւ վաղուց ցանկանում էր նրան տեսնել. շատ բաներ էր լսել նրա մասին. յոյս ունէր, որ մի հրաշք կանէ: Հերովդէսը շատ բաներ հարցրեց Յիսուսին, բայց սա էլ ոչ մի պատասխան չտացաւ: Քահանայապետները և դպիրները կանգնած էին և սաստիկ չարախօսում էին նրանից: Հերովդէսն էլ իւր զինուորների հետ ծաղրի համար սպիտակ շոր հագցրեց և ետ ուղարկեց Պիղատոսի մօտ: Այդ օրից սկսած Հերովդէսն ու Պիղատոսը բարեկամ դարձան իրար, որովհետեւ առաջ թշնամի էին:

Պիղատոսն ասաց քահանայապետներին և ժողովրդին. «Դուք այս մարդուն ինձ մօտ բերիք և իբրև ժողովրդեան մոլորեցնող ներկայացրիք. ահա ձեր առաջ դատեցի և ոչ մի յանցանք չգտայ նրա մէջ: Հերովդէսը ևս ոչինչ յանցանք չէ գտել նրանում, որ մահու արժանի լինէր, ուստի ես կալատեմ նրան և կարձակեմ»:

Պիղատոսը համոզուեց, որ Յիսուս արդար է, հրէաները նախանձում են, բայց ուղղակի վախեցաւ պաշտպանել, այլ կողմնակի ճանապարհով աշխատում էր ազատել:

Զատկի տօնի օրէն էին: Կուսակալը, համաձայն սովորութեան, բանտարկեալներից մի-նին պէտք է ազատութիւն տար, որին ժողո-

վուրդը կցանկար։ Այն ժամանակ մի նշանաւոր բանտարկեալ ունէին՝ անունը Բարաբբա, որ մարդասպանութեան համար բանտ էր դրուած։ Պիղատոսը ժողովրդին հարցրեց. «Ումն էք կամենում, որ արձակեմ, Բարաբբային, թէ Յիսուսին»։ Բայց քահանայապետները և ժողովրդի ծերերն աղաղակում էին և ասում. «Բարաբբային արձակիր»։ Պիղատոսը հարցրեց. «Իսկ ինչ անեմ Յիսուսին, որին հրէից թագաւոր էք ասում»։ Ամենքը միաբերան աղաղակեցին և ասացին. «Խաչիր, խաչիր նրան»։ Կուսակալը նորից հարցրեց. «Բայց ինչ չար բան է գործել նա»։ Նրանք ե՛ս աւելի բարձր ձայնով աղաղակում էին և ասում. «Խաչիր, խաչիր նրան»։ Պիղատոսը տեսաւ, որ այս միջոցով էլ չկարողացաւ օգնել Յիսուսին, դատաւորական աթոռի վրայ նստեց, որ վճիռը յայտնէ դանդատաւորներին։ Այդ ժամանակ Պիղատոսի կինը մարդ ուղարկեց ասելու. «Այդ արդար մարդու հետ բան չունիս, երազումս շատ բան տեսայ նրա մասին»։

Սրանից ետոյ Պիղատոսը՝ հրէաներին դուր գալու համար՝ առաւ Յիսուսին և ծեծեց։ Զինուորները փշերից պսակ շինեցին. գլխին դրին. ծիրանի հանդերձ հագցրին. աջ ձեռը մի եղեգը տուին. ծունկ էին չորում առաջին. ծաղրում էին և ասում. «Ողջ կաց, հրէից թագաւոր»։ Նրանք վեր առան եղեգը, խփում էին գլխին և

երեսին ապտակներ տալիս։ Պիղատոսը այսպէս դուրս բերաւ Յիսուսին պալատից։ Նա փշեայ պսակ ունէր գլխին և ծիրանի հագած, որպէս թէ թագաւոր է։ Պիղատոսն ասաց ժողովրդին. «Ահա այդ ցձեզ», այսինքն՝ ահա այն անձը, որին դուք յանցաւոր էք անուանում, սա աւելի շուտով կարեկցութեան՝ քան թէ պատժի արժանի է, սա այնպիսի թագաւոր չէ ինչպէս դուք էք ասում։ Երբ քահանայապետը և ժողովուրդը տեսան նրան, աղաղակեցին. «Խաչիր, խաչիր նրան»։ Պիղատոսն ասաց. «Ես դրա մէջ յանցանք չեմ գտնում»։ Հրէաները տեսան, որ թագաւոր ասելով չեն կարողանում պատժել տալ, սկսեցին ուրիշ բանում մեղադրել—նրանք ասացին. «Մենք օրէնք ունինք և նա դրա համաձայն պէտք է մեռնի, որովհետեւ իրան Աստծու որդի է անուանում»։ Երբ Պիղատոսն այս խօսքերը լսեց, վախեցաւ և նորից ներս տարաւ Յիսուսին պալատն ու հարցրեց. «Դու ինչ տեղից ես»։ Յիսուս չպատասխանեց, որովհետեւ Պիղատոսը հեթանոս լինելով՝ գաղափար չունէր երկնքի Աստուծոյ մասին։ Պատասխաներ էլ, նա ոչինչ չէր հասկանայ—այս պատճառով լռեց։ Պիղատոսն ասաց. «Ինձ հետ չե՞ս խօսում, մի՞թէ չգիտես, որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչելու և արձակելու»։ Յիսուս պատասխանեց. «Դու ոչինչ իշխանութիւն չէիր ունենայ ինձ վրայ, եթէ կայսրիցը տրուած

չլինէր քեզ, այդպէս էլ ես իրաւունքներ ունիմ
երկնքի Աստուածանից»։ Սրանից ետոյ Պիղա-
տոսն աշխատում էր մի ձևով արձակել Յիսու-
սին։ Բայց հրէաներն աղաղակում էին և ասում.
«Եթէ նրան արձակես, կայսեր բարեկամ չես. ով
իրան թագաւոր է անուանում, կայսեր հակա-
ռակ է»։ Պիղատոսը, երբ այս խօսքերը լսեց,
Յիսուսին դուրս բերաւ, բեմի վրայ նստեց և
ասաց. «Ահա ձեր թագաւորը ձեզ»։ Նրանք աղա-
ղակեցին և ասացին. «Վեր առ դրան և խա-
չիր»։ Պիղատոսը հարցրեց. «Ձեր թագաւորին
խաչեմ»։ Նրանք պատասխանեցին. «Մենք ուրիշ
թագաւոր չունինք բացի կայսրից»։ Պիղատոսն՝
երբ տեսաւ, որ խնդրին ուրիշ վտանգաւոր նշա-
նակութիւն են տալիս, վախեցաւ որ կայսեր
գանգատ կտան, մանաւանդ որ իւր յարաբերու-
թիւնն էլ կայսեր հետ լաւ չէր, ուստի ջուր ա-
ռաւ. ձեռները լուաց ժողովրդի առաջ և ասաց.
«Ես այդ արդարի արիւնիցն անմեղ եմ, դուք
գիտէք»։ Բոլոր ժողովուրդն աղաղակեց. «Թող
դրա արիւնը մեր և մեր որդւոց գլխին լինի»։
Այն ժամանակ Բարաբբային արձակեց, իսկ Յի-
սուսին ծեծելուց ետոյ՝ յանձնեց նրանց, որ
խաչեն։

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ջինուորները հանեցին նրա կարմիր քղա-
միտը և հագցրին իւր շորերն ու տարան խաչե-
լու։ Յիսուս ինքն էր տանում իւր խաչափայտը։
Ճանապարհին պատահեցին Սիմօն Կիւրենացի
անունով մէկին, որը դաշտի աշխատանքիցն էր
դառնում և ստիպեցին նրան, որ խաչափայտը
տանէ, որովհետեւ ամբողջ գիշերը շարժարուած
լինելով, յոգնել էր, ուստի վայր ընկաւ խա-
չափայտի տակ։ Յիսուսի ետեւից մեծ բազ-
մութիւն էր գնում, նոյնպէս շատ կանայք,
որոնք լաց էին լինում։ Յիսուս դարձաւ նրանց
և ասաց. «Երուսաղէմի աղջիկներ, ինձ վրայ լաց
մի լինէք, այլ լաց եղէք ձեր և ձեր որդւոց վրայ,
որովհետեւ կգան օրեր, երբ կասէք լեռներին թէ
ծածկեցէք մեզ։ Մտածեցէք փոքր ինչ, եթէ
դալար փայտի հետ այսպէս են վարում, շորին
ինչ կանեն»։ Երկու ուրիշ շարագործ մարդիկ էլ
տարան, որ նրա հետ միասին խաչեն։

Երբ եկան այնտեղը, որ զագաթն էր կոչ-
ւում, եբրայեցերէն Գողգոթայ, Յիսուսին խաչե-
ցին։ Նրա հետ խաչեցին երկու շարագործների
էլ — մինին աջ, իսկ միւսին ձախ կողմում։ Ժամը
էր (մեզ մօտ ինն), Յիսուս ասաց. «Նե-
րքն էր (մեզ մօտ ինն), Յիսուս ասաց. «Նե-
րքն էր, չա՛յր, որովհետեւ իրանք էլ չգիտեն

թէ ինչ են անում: Զինուորները վիճակ ձգեցին և բաժանեցին նրա հանդերձները: Պահապանները նստել էին այնտեղ և պաշտպանում էին: Պիղատոսը մի տախտակ գրեց և խաչի վերեւից կախել տուաւ: Տախտակի վրայ գրած էր — Յիսուս Նազովրեցի թագաւոր հրէից: Այս տախտակը հրէաներից շատերը կարդացին: Քահանայապետները նեղացան այս գրուածքից և ասացին Պիղատոսին. «Մի գրիր թագաւոր հրէից, գրիր որ ինքն էր ասում, թէ թագաւոր եմ հրէից»: Պիղատոսը պատասխանեց. «Ի՞նչ որ գրեցի, գրեցի»:

Զինուորները ծաղր էին անում նրան և ասում. «Եթէ դու ես հրէից թագաւորը, փրկիր քո անձը»: Անցուղարձ անողները հայհոյում էին նրան և գլուխները շարժելով ասում. «Ո՞վ տաճարը քանդող և երեք օրում շինող, ազատիր քեզ, եթէ Աստծու որդի ես և իջիր խաչիցը»:

Այսպէս էլ քահանայապետներն էին անում դպիրների ու ծերերի հետ միասին և ասում. «Ուրիշներին ազատեց, ինքն իրան չէ կարողանում ազատել. թէ որ նա Իսրայէլի թագաւորն է, թող իջնէ խաչիցը և հաւատանք նրան»:

Խաչուած շարագործներից մինն էլ հայհոյում էր նրան և ասում. «Եթէ դու ես Քրիստոսը, փրկիր քո անձն էլ, մեզ էլ»: Իսկ միւսը բարկացաւ նրա վրայ և ասաց. «Եւ դու չես վախե-

նում Աստուածանից, որ ինքդ էլ նոյն պատժի մէջն ես: Մենք իրաւացի կերպով ենք պատժուած, իսկ սա ոչ մի սխալ բան չէ գործել»: Սա դիմեց Յիսուսին և ասաց. «Տէր, յիշիր ինձ, երբ որ գաս քո թագաւորութիւնովը»: Յիսուս պատասխանեց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, դու այսօր ինձ հետ դրախտում կլինիս»:

Կանայք ևս կային, որոնք հեռուանց մտիկ էին տալիս: Սրանք այն կանայքն էին, որոնք նրա Գալիլիա եղած ժամանակը հետևում էին նրան և ծառայում: Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած էին նրա մայրը, մօրաքոյրը և Մարիամ Մագլթաղենացին: Յիսուս տեսնելով իւր մօրը և այն աշակերտին, որին սիրում էր, ասաց. Ո՞վ կին, անձ քո որդին»: Նույն աշակերտին ասաց. «Ահա քո մայրը»: Եւ այն ժամանակից սկսած աշակերտն իրան մօտ առաւ Մարիամին:

Ժամը վեցին (12-ին) խաւար իջաւ բոլոր երկրի վրայ — արեւը խաւարեց: Ժամը իննի (3-ին) դէմ Յիսուսը բարձր ձայնով աղաղակեց և ասաց. «Էլի, էլի, լամա սաբաքթանի», այսինքն՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողիր ինձ: Սրանից ետոյ Յիսուս ասաց. «Ծառաւ եմ»: Զինուորներից մինը վերցրեց սպունգը, թաթախեց քացախի մէջ և մշտկի ծայրին դրած՝ նրա բերանին մօտեցրեց:

Երբ Յիսուս քացախը ճաշակեց, ասաց.

«Ամենայն ինչ կատարեալ է»: Յիսուս մի անգամ էլ խօսեց՝ ասելով. «Հայր, հոգիս քո ձեռն եմ աւանդում»: Այս ասելով՝ խոնարհեցրեց գլուխը և հոգին աւանդեց: Այդ ժամանակ տաճարի վարդապետը երկու կտոր եղաւ՝ վերեւից մինչև ներքև. երկիրը շարժուեց. ժայռերը պատառուեցան և գերեզմանները բացուեցան: Հարիւրապետը և պահապանները, երբ տեսան շարժը և այն ամեն եղածները, ասացին. «Ճշմարիտ, որ սա Աստծու որդի էր»: Ժողովուրդը, որ այս տեսարանը դիտելու համար եկել էր, եղած բաները տեսնելով, կուրծքները ծեծում էին և հաղաւթում:

61.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Թագուման: Ուրբաթ օրն էր—միւս օրը Զատիկ էր: Որպէսզի մարմինները շաբաթ օրը չմնային խաչերի վրայ և իրանց Զատիկն ուրախ անցկացնէին, խնդրեցին Պիղատոսին, որ իրաւունք տրուի մարմինները խաչերի վրայից վեր առնելու: Պիղատոսը հրաման տուաւ, բայց առաջուց մարդ ուղարկեց, որ մահն ստուգեն: Զինուորները եկան և առաջինի սրունդները ջարդեցին. այնպէս էլ արին միւսին, որ նրա հետ խաչուած էր: Բայց երբ Յիսուսի մօտ եկան,

մեռած գտան, ուստի սրունդները չջարդեցին: Զինուորներէից մինը՝ նրա մահն ստուգելու համար, գեղարդով կողը խոցեց և իսկոյն արիւն և ջուր դուրս եկաւ:

Սրանից ետոյ Յովսէփ անունով մէկը, որ Արեմաթիայիցն էր և ծածուկ աշակերտ էր Յիսուսին, եկաւ Պիղատոսի մօտ և խնդրեց նրա մարմինը: Պիղատոսը զարմացաւ, որ Յիսուսն այդպէս վաղ էր մեռել, սրա համար կանչեց հարիւրապետին և պատուիրեց, որ տեղեկանայ այդ մասին: Երբ հարիւրապետից տեղեկացաւ, մարմինը Յովսէփին շնորհեց: Նիկողիմոսն էլ, որ մի անգամ ծածուկ Յիսուսի մօտ էր եկել գիշերով, եկաւ և բերեց զմուռս՝ հալուէի հետ խառնած: Առան Յիսուսի մարմինը և կտաններով պատեցին, ինչպէս որ հրէաների սովորութիւնն էր թաղման ժամանակ:

Այնտեղ՝ ուր Յիսուսին թաղեցին՝ մի պարտէզ կար. այն պարտիզում մի նոր գերեզման. ահա այնտեղ դրին Յիսուսի մարմինը և մի մեծ քար էլ գլորեցին դռանն ու հեռացան, զնացին: Այն կանայքն էլ, որ Գալիլիայից նրա հետ եկել էին, գնում էին նրա ետեւից: Սրանք տեսան գերեզմանը: Ետ դարձան, խունկ և իւղ պատրաստեցին, բայց շաբաթ օրը ոչինչ չարին՝ պատուիրանի համաձայն:

Բ. Յարութիւն: 1. Երբ շաբաթ օրն անցաւ, Մարիամ Մազթաղեանացին, Յակովբի մայր Մարիամը և Սաղօմէն առան զանազան տեսակ խունկ և գնացին գերեզմանը, որ մարմինն օծեն: Նրանք շատ վաղ եկան՝ արեգակը դեռ նոր էր ծագել: Կանայքը միմեանց ասում էին. «Ո՛վ կզլորէ մեզ համար գերեզմանի քարը»: Երբ մօտեցան, տեսան որ բարը գերեզմանից հեռու էր ընկած: Մարիամ Մազթաղեանացին իսկոյն վագեց Սիմօն Պետրոսի և միւս աշակերտներին մօտ և ասաց նրանց. «Տիրոջը գերեզմանից վեր են առել և չենք իմանում, թէ որտեղ են դրել»: Իսկ միւս երկու կանայքը ներս մտան գերեզմանը և տեսան, որ մի երիտասարդ նստած էր աջ կողմում՝ հագած սպիտակ պատմունճան ու խիստ դարձուրեցան: Երիտասարդն ասաց նրանց. «Մի՛ դարձուրէք, դուք խաչուած Յիսուսին էք փրնտուում. նա յարութիւն առաւ. այստեղ չէ. ինչու էք կենդանին մեռելների մէջ որոնում: Գնացէք, ասացէք նրա աշակերտներին և Պետրոսին, որ նա ձեզնից առաջ կգնայ Գալիլիա և այնտեղ կտեսնէք նրան, ինչպէս ձեզ առաջուց էլ ասել է»: Կանայքը շտապով եկան և պատմեցին տասնումէկ աշակերտներին և ուրիշներին: Այս խօսքերը անհաւատալի երևեցան նրանց, բայց Պետրոսը և Յովհաննէսը վեր կացան. գնացին գերեզմանը և տեսան որ պատանը առանձին մի

կողմն էր ընկած: Նրանք ետ դարձան այնտեղից և խիստ զարմանում էին եղածի վրայ:

2. Մարիամ Մազթաղեանացին ետ էր դարձել և գերեզմանի դուրսը կանգնած լաց էր լիսնում—նա կարծում էր, որ Յիսուսի մարմինը գերեզմանից մի ուրիշ տեղ են փոխադրել: Մարիամը նայեց գերեզմանի մէջ ու տեսաւ երկու հրեշտակ՝ սպիտակ շորերով նստած՝ մէկը գլխի կողմը, իսկ միւսը՝ ոտների: Հրեշտակներն ասացին Մարիամին. «Ո՛վ կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում»: Մարիամն ասաց. «Իմ տիրոջը վեր են առել և չգիտեմ թէ ո՞ր են դրել»: Եւ երբ այս ասաց, ետ դարձաւ և տեսաւ Յիսուսին կանգնած, բայց չգիտէր, թէ նա է: Յիսուս ասաց. «Կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում, ո՞ւմ ես որոնում»: Մարիամը կարծելով թէ պարտիզպանն է, ասաց. «Տէր, եթէ դու ես վեր առել նրան, ասա ինձ, ո՞ր ես դրել»: Յիսուս ասաց. «Մարիամ»: Մարիամը դարձաւ և ասաց նրան. «Բաբունի», որ նշանակում է վարդապետ: Յիսուս ասաց. «Մի՛ մօտենար ինձ, շտապիր աշակերտներին մօտ և ասա նրանց, որ ես գնում եմ իմ հայր Աստծու մօտ: Մարիամ Մազթաղեանացին եկաւ և պատմեց աշակերտներին, թէ նա տեսել է Տիրոջը և պատմեց պատահած դէպքը:

3. Յիսուսի հեռաւոր աշակերտներէից երկուսը միեւնոյն օրը Էմմաուս գիւղն էին գնում, որ երկուսն էլ կէս ժամ հեռի էր Երուսաղէմից: Նրանք իրար մէջ խօսում էին պատահած բաների մասին: Երբ այսպէս վիճաբանում էին, հենց ինքը Յիսուս մօտեցաւ նրանց և գնում էր հետները: Բայց նրանք չճանաչեցին: Յիսուս հարցրեց. «Այդ ինչի մասին էք վիճում և ինչո՞ւ տրտում էք»: Նրանցից մինը, որի անունը Կղէոպաս էր, պատասխանեց և ասաց. «Միթէ դու Երուսաղէմում բնակուող միակ օտարականն ես, որ չգիտես թէ այս օրերում ինչ բաներ պատահեց այնտեղ»: Յիսուս ասաց. «Ի՞նչ բաներ»: Նրանք ասացին. «Նազովրեցի Յիսուս մարգարէին քահանայապետները և իշխանները մահուան դատապարտեցին և խաչեցին, բայց նա երրորդ օրը յարութիւն առաւ: Մի քանի կանայք էլ առաւօտանց վաղ գնացին գերեզմանը, մարմինը չգտան, եկան և ասացին որ հրեշտակներ են տեսել, որոնք ասել են, թէ նա կենդանի է: Մեզնից մի քանիսը գնացին գերեզմանը և գտան խսկ այնպէս, ինչպէս կանայքն էին պատմել, բայց իրան չէին տեսել»: Յիսուս ասաց նրանց. «Ո՞վ անմիտներ և թուլասիրտներ, միթէ չպէտք է հաւատալ այն բոլոր բաներին, որ մարգարէները գուշակել են: 2է որ Քրիստոս պէտք է շարժարուէր, որպէսզի իւր փառքի մէջ մտնէր», եւ սկսեց խօ-

սել Մովսիսից և բոլոր մարգարէներէից—մեկնում էր նրանց, ինչ որ զրբերի մէջ պրօւած էր իւր մասին: Նրանք մօտեցան այն գիւղին, ուր գնում էին, բայց Յիսուս այնպէս էր ցոյց տալիս, որպէս թէ էլի հեռու է գնալու: Այն երկուսը ստիպեցին նրան և ասացին. «Մնա՛ մեզ մօտ, որովհետեւ իրիկուայ գէ՛մ է, օրն էլ տարածամ»: Յիսուս մնաց նրանց մօտ: Երբ սեղան նստեցան. առաւ հացը. օրհնեց. կտրեց և տուաւ նրանց: Աշակերտները իսկոյն ճանաչեցին նրան, բայց Յիսուս հեռացաւ, աներևոյթ եղաւ: Սրանից ետոյ սկսեցին իրար հետ խօսել և ասել. «Մեր սրտերը ինչպէս բորբոքւում էին, երբ ճանապարհին մեզ հետ խօսում էր նա և ինչպէս զրբերում դրածները մէկ մէկ ցոյց էր տալիս մեզ: Նոյն ժամին վեր կացան. ուրախ-ուրախ դարձան Երուսաղէմ. եկան աշակերտների մօտ և պատմեցին նրանց թէ ճանապարհին պատահածը և թէ ինչպէս հացը կտրելու ժամանակ ճանաչեցրեց իրան:

4. Միևնոյն օրը՝ երեկոյեան՝ աշակերտները հրէաների երկիւղից միասին էին հաւաքուած և դռները փակած: Յիսուս յայտնուեց նրանց և ասաց. «Ինչո՞ւ էք շփոթուած, ինչո՞ւ էք կասկածում—չէք հաւատում, որ ես եմ. մօտ եկէք շոշափեցէք իմ ձեռները և ոտները—կարծում էք ես հոգի եմ. տեսէք հոգին մարմին և ոսկոր

չունի»: Այս ասաց և ցոյց տուաւ ձեռներն ու
ոտները և կողը: Աշակերտները չափից դուրս
ուրախացան, որ Տիրոջը մի անգամ էլ տեսան:
Յիսուս դարձեալ ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ,
ինչպէս իս հայրն ինձ ուղարկեց, այնպէս էլ ես
եմ ձեզ ուղարկում»: Այս ասելով փչեց նրանց
վրայ իւր հոգին և ասաց. «Առէ՛ք սուրբ հոգին.
ու՛մ մեղքը որ թողնէք, թողած լինի. ու՛մ որ
կապէ՛ք՝ կապած»:

Թովմասը, որ տասներկուսից մինն էր, նրանց
մօտ չէր: Երբ եկաւ, ընկերները յայտնեցին նրան
և ասացին. «Մենք տեսանք Տիրոջը»: Իսկ նա
ասաց. «Մինչև ես իմ աչքով չտեսնեմ ձեռների
բևեռների նշանը և մատս չդնեմ բևեռների տե-
ղի վրայ, մինչև նրա խոցուած կողը ձեռով
չջօշափեմ, չեմ հաւատայ»: Ութ օրից ետոյ ա-
շակերտները կրկին հաւաքուել էին միևնոյն
տանը: Թովմասն էլ նրանց մօտն էր: Յիսուս
փակ դռներից մտնելով, նրանց մէջ կանգնեց և
ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ»: Ետոյ դարձաւ Թով-
մասին և ասաց. «Բեր քո մատն այստեղ և տես իմ
ձեռները. բեր ձեռդ և կողս շօշափիր. անհաւատ
մի լինիր, այլ հաւատացեալ»: Թովմասը պատաս-
խանեց և ասաց. «Իմ Տէր և իմ Աստուած»: Յի-
սուս ասաց. «Թովմաս, դու ինձ տեսար և հա-
ւատացիր, բայց երանի նրանց, որոնք առանց
տեսնելու կհաւատան»:

5. Սրանից ետոյ Յիսուս էլի մի անգամ
յայտնուեց աշակերտներին Տիրեալան ծովի ա-
փին: Յիսուս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Եկէ՛ք,
ճաշեցէ՛ք»: Աշակերտները ձայնից ճանաչեցին
Տիրոջը: Ճանաչելուց ետոյ Յիսուս փորձեց Սի-
մօն Պետրոսին և ասաց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի,
սիրո՞ւմ ես ինձ դրանցից աւելի»: Նա ասաց.
«Այո՛, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»:
Յիսուս ասաց. «Արածացրո՛ւ իմ գառները»: Դար-
ձեալ հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ
ես ինձ»: Նա ասաց. «Այո՛, Տէր, դու գիտես, որ
ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուս ասաց. «Արածացրո՛ւ
իմ գառները»: Յիսուս երրորդ անգամ հարցրեց.
«Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»: Յի-
սուս երեք անգամ հարց տալով, յիշեց նրա երեք
անգամուայ ուրացութիւնը: Պետրոսը տրտմեցաւ
այս նկատողութեան համար և ասաց. «Տէր, դու ա-
մեն բան գիտես, դու գիտես, որ ես սիրում եմ
քեզ»: Յիսուս ասաց նրան. «Արածացրո՛ւ իմ ոչ-
խարները: Ճշմարիտը, ճշմարիտն եմ ասում քեզ,
երբ որ պատանի էիր գոտիդ կապում և դնում
էիր, ուր կամենում էիր, բայց երբ կծերանաս,
ձեռքդ կմեկնես, ուրիշը գօտիդ կկապէ և կտա-
նէ, ուր որ չես կամենում»: Յիսուս կամենում էր
ասել—դու այսուհետեւ քո կամքով չպիտի գոր-
ծես, այլ Աստուած ինչպէս կկամենայ, այնպէս
պիտի անես»:

62.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ

Յարութիւնից ետոյ Յիսուս Քրիստոս րա-
ւասուն օր էլի մնաց երկրիս վրայ իւր աշա-
կերտների մօտ և այդ ժամանակամիջոցում խօ-
սում էր նրանց հետ երկնքի արքայութեան մա-
սին։ Սրանից ետոյ Ձիթենեաց լեառը բարձրա-
ցաւ աշակերտների հետ և այնտեղ նրանց վեր-
ջին անգամ պատուէրներ տուաւ և ասաց. «Երու-
սաղէմից չհեռանաք, այլ սպասեցէք իմ չօր աւե-
տիքին, որ ես ձեզ խոստացել եմ։ Երբ սուրբ Հոգին
ձեզ վրայ կիջնէ, դուք ուրիշ մարդիկ կգառնաք
և կվկայէք իմ մասին Երուսաղէմում, Հրէաստա-
նում, Սամարիայում և մինչև երկրի ծայրերը։
Ուրեմն գնացէք և բոլոր ազգերին ուսուցէք չօր,
Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ անունով։ Ուսուցէք
նրանց որ պահեն այն ամենը, ինչ որ ես ձեզ
պատուիրեցի։ Ով կհաւատայ և կմկրտուի, նա
կփրկուի, իսկ ով չի հաւատայ, նա կդատապար-
տուի»։

Երբ այս ասաց, բարձրացրեց ձեռները և
օրհնեց նրանց։ Օրհնելու ժամանակը բաժանուեց
նրանցից և վերացաւ երկինք։ Մի ամս ծածկեց
նրան աշակերտների աչքից։ Նրանք երկրպագե-

ցին ու մեծ ուրախութիւնով ետ դարձան Երու-
սաղէմ, որտեղ սպասում էին խոստացած Հոգուն։

Համբարձման տօնը կատարում ենք Չառկից 40 օր
ետոյ։

63.

ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ

Ա. Երբ Յիսուս երկինք համբարձաւ Ձիթե-
նեաց լեռան վրայից, առաքեալները Երուսաղէմ
վերադարձան և ամենքը միասին սպասում էին
սուրբ Հոգւոյ գալստեանը։ Համբարձումից տասն
օր անց, որ Պենտէկոստէ էր կոչւում, առաւօ-
տեան դէմ յանկարծ երկինքը գոռաց, սաստիկ
քամի բարձրացաւ, եկաւ լցուեց այն տունը, ուր
առաքեալները ժողոված սպասում էին և ամեն
մինի գլխի վրայ կրակի բոցի պէս՝ լեզուի ձևով
լոյս երևաց։ Առաքեալներն իսկոյն սուրբ Հոգւով
լցուեցան և նրա շնորհքով սկսեցին զանազան
օտար լեզուներով խօսել։ Ուրիշ երկրներից շատ
բարեպաշտ հրէաներ Երուսաղէմ ուխտ էին եկել։
Երբ երկնքից իջնող ձայնը լսեցին, վազեցին
այնտեղ և տեսան, որ ամենքն էլ զանազան լե-
զուներով էին խօսում—մէկը պարսկերէն, միւսը
պարթևերէն, երրորդը հռովմայեցւոյ լեզուով,

չորհորդը արապերէն...: Այս բանի վրայ ժողովուրդը շատ զարմացաւ և իրար ասում էին. «Զէ որ սրանք բոլորն էլ գալիլիացիներ են, տեսէք ինչպէս մեր լեզուներով խօսում և պատմում են Աստծու մեծամեծ գործերը, այս ինչ պիտի լինի»: Ոմանք էլ ծաղր անելով ասում էին. «Սրանք հարբել են»:

Բ. Այն ժամանակ Պետրոսը միւս առաքեալների կողմից պատասխան տուաւ նրանց և ասաց. «Ով հրէաստանցիներ և երուսաղէմում բնակուողներ, լաւ լսեցէք ասածներին—մենք հարբած չենք, որովհետեւ դեռ ևս առաւօտեան ժամի երեքն է (մեր ժամի իննը), այս ժամին մարդ գինի չի խմի, մենք Հոգւով սրբով լցուած ենք»: Յիսուս նազովրեցուն, որին Աստուած ուղարկեց և որը ձեր մէջ շատ հրաշքներ գործեց և ապացուցեց, որ ինքը Մեսիան է, դուք առաք, փայտի վրայ խաչեցիք, բայց Աստուած նրան յարութիւն տուաւ. երկինք համբարձաւ. այնտեղից մեզ համար սուրբ Հոգին ուղարկեց, որի նշանն արդէն դուք տեսնում էք մեզ վրայ: Քաջ գիտացէք, ով իսրայէլացիներ, որ ձեր սպասած ճշմարիտ Մեսիան՝ հենց այն Քրիստոսն էր, որին դուք խաչեցիք»:

Գ. Ժողովուրդը, երբ այս քարոզը լսեց, զղջաց-

նրանցից շատերը գալիս էին Պետրոսի և միւս առաքեալների մօտ ու ասում էին. «Ի՞նչ անենք»: Պետրոսն էլ ասում էր նրանց. «Ապաշխարեցէք և մկրտուեցէք Յիսուս Քրիստոսի անունով—ով կմկրտուի, կազատուի»: Պետրոսի քարոզից ետոյ՝ երեք հազար հոգի մկրտուեց:

Դ. Երեք հազար հաւատացեալները չէին հեռանում տաճարից, այլ շարունակ լսում էին առաքեալների քարոզները: Բոլոր հաւատացեալները միասին էին հաց ուտում և միասին աղօթում—իմ և քո ասած բանը նրանց մէջ չկար. ամեն բան հասարակաց էր: Հարուստները ծախում էին իրանց կայքը և նրանով էին հոգում աղքատների կարիքները: Աղօթքի ժամանակ ամեն օր տաճարում էին լինում և հացը միասին էին ուտում—աղքատ և հարուստ օրհնում, փառաբանում էին Ստեղծողին: Աստուած առաքեալների ձեռով շատ հրաշքներ էր գործում. ժողովուրդը յարգում էր նրան—հաւատացեալները օրէց օր աւելանում էին:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆԸ

I.

Գլ.	Երես
1. Սուրբ Կոչո Մարիամի ծնունդը և տաճարին ընծայուիլը	5
2. Յիսուսի ծնունդը	6
3. Արևելքի մոգերը և Յիսուսի եգիպտոս փախչիլը	9
4. Յիսուսի տաճար տանուիլը	12
5. Տասներկու տարեկան Յիսուսը տաճարում	13
6. Յովհաննէս Մկրտչի ծնունդը	14
7. Յովհաննէսն ապաշխարուեալին է քարոզում և մկրտում	17

II.

8. Յիսուսի մկրտութիւնը	19
9. Յիսուս ընտրում է Սիմօնին և նրա ընկերներին	20
10. Յիսուսը կանչում է Մատթէոսին	22
11. Յիսուս և մանուկները	23
12. Աշակերտները վիճում են թէ ո՞վ է մեծ երկ. արք. մէջ	23
13. Կանայի հարսանիքը	24
14. Կաթառնալուծի հարիւրապետը	25
15. Տան բորոտների բժշկուիլը	26
16. Փարիսեցին և մաքսատուը	27
17. Անառակ որդու առակը	28
18. Յիսուս բժշկում է կոյրին Երիզովի մօտ	30
19. Յիսուս և Չակքէոսը	31
20. Յիսուս բժշկում է խուլահամրին	32
21. Ողորմած սամարացու առակը	33
22. Այրի կնոջ լուծան	33
23. Չար ծառայի առակը	34
24. Հինգ հաղարի կերակրելը	35
25. Քանանացի կինը	36
26. Յիսուս քարոզում է Նազարէթում	38
27. Հարուստ երիտասարդը	39
28. Անմիտ հարստի առակը	40
29. Կորուսեալ ոչխարի և դրամի առակը	42
30. Յայրուսի դուստրը և Նալինի պատանին	42

44

31. Յովհաննէս Մկրտչի ղեսպանները և Պետրոսի	45
32. Պայծառակերպութիւն	47
33. Յովհաննէս Մկրտչի մահը	49
34. Սերմանացանի առակը	50
35. Որոմի առակը	51
36. Մեծ ընթրիքի առակը	52
37. Անդամալուծի բժշկութիւնը Կաթառնալուծ քաղաքում	53
38. Յիսուս սաստում է մրրկին	56
39. Կոյր ծնածի բժշկութիւնը	56
40. Այգու մշակների առակը	59
41. Քանքարների առակը	61
42. Մեծատան և աղքատ Ղազարոսի առակը	62
43. Տասն կոյսերի առակը	64
44. Վերջին դատաստան	65
45. Լերան քարոզը և իննը երանութիւնները	67
46. Յիսուսի խօսակցութիւնը լուացման, կերակրի, պահքի	74
47. Յիսուս և սամարացի կինը	77
48. Մարիամ և Մարթա	80
49. Ղազարոսի յարութիւնը	80

III.

50. Յիսուսի թշնամիները	83
51. Յիսուսի օծումը Յեթնիալում	84
52. Յիսուս մտնում է Երուսաղէմ	85
53. Յիսուս վիճաբանում է թշնամիների հետ	87
54. Յուդայի մատնութիւնը	91
55. Ոտնալուայ և խորհրդատու ընթրիք	92
56. Յիսուս Վեթեմանում	95
57. Յիսուս քահանայապետների առաջ	97
58. Պետրոսի ուրացութիւնը և Յուդայի վախճանը	100
59. Յիսուս Պիղատոսի առաջ	101
60. Յիսուսի խաչելութիւնը	107
61. Յիսուսի թաղումը և յարութիւնը	110
62. Յիսուսի համբարձումն	118
63. Հոգեղարուստ	119

ԻՄ ԱՇԽԱՏՈՒԹՆԱՄԻ ԼՈՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ ԿՐՕՆԻ
ՀԵՏԵԻՇԱԼ ԴԱՍԱԳԻՐԵՐԸ

I.

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՍՑՈՐԻՆ ԵՐԶԱՆ

1. ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԿՐՕՆԻ—Հին-ուխտ, Հատոր Ա.	Ռ. Կ.	1 75
2. ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԿՐՕՆԻ նոր-ուխտ " Բ.	"	2 5
3. ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՈՍՔ Հայ կրօնադպրոցներին.	"	— 10

ՄԻՋԻՆ ԵՐԶԱՆ

4. ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆ ԳՐԻՍՏՈՆԵԼԱԿ. ԿՐՕՆԻ Հատ. Դ.	"	1 50
5. ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆ ԳՐԻՍՏՈՆԵԼԱԿ. ԿՐՕՆԻ " Ե.	"	— 50
6. ՏԱՍՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆ	"	— 50

II.

ԱԾԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

7. ԴԱՍԱՏԵՏՐ ԿՐՕՆԻ.	Ա. ատրի—	25
8. ԴԱՍԱՏԵՏՐ "	Բ. " —	20
9. ԴԱՍԱՏԵՏՐ "	Գ. " —	30
10. ՍՐԱԶ. ՊԱՏՐ. Հին-ուխտի 1. (քնդարձակ) } Դ. " —		45
11. ՍՐԱԶ. ՊԱՏՐ. Հին ուխտի 2. (Համառոտ) } Դ. " —		35
12. ՍՐԱԶ. ՊԱՏՐ. նոր-ուխտի. 1. (Աւետարան) } Ե-Վ —		40
13. ՍՐԱԶ. ՊԱՏՐ. նոր-ուխտի. 2. (Գործք առաք.) } Ե-Վ —		40

Իմ դասագրքերն ստանալ ցանկացողները կարող են զիմել—

1. Тифлисть: Священнику С. Саакянцъ, Коммерческое училище.
2. " Магазины Г. Мясникова, Дворянск.
3. " Центральная книжная торговли.
4. " Книжная торговля «Гуттенберги».

Ինձ զիմողներն ստանում են ուսուցչաց դասագրքերի համար 35%, իսկ աշակերտաց՝ 20% (ստաջին տարին 25%) շեղձ կանխիկ վճարմամբ:

ԳԻՆՆ Է 40 կող.

0

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0145932

